

Facultade de Ciencias da Educación e do Deporte

Grao en Ciencias da Actividade Física e do Deporte

Materias

Curso 2

Código	Nome	Cuadrimestre	Cr.totais
P02G051V01201	Fundamentos dos deportes individuais	1c	9
P02G051V01202	Fisioloxía do exercicio II	1c	6
P02G051V01203	Fundamentos dos deportes colectivos I	1c	9
P02G051V01204	Epistemoloxía da ciencia e deontoloxía profesional no ámbito da actividade física e do deporte	1c	6
P02G051V01205	Fundamentos dos deportes colectivos II	2c	9
P02G051V01206	Actividades físico-deportivas no medio natural e a súa didáctica	2c	6
P02G051V01207	Fundamentos dos deportes ximnásticos	2c	9
P02G051V01208	Expresión corporal e danza	2c	6

DATOS IDENTIFICATIVOS**Fundamentos dos deportes individuais**

Materia	Fundamentos dos deportes individuais			
Código	P02G051V01201			
Titulación	Grao en Ciencias da Actividade Física e do Deporte			
Descritores	Creditos ECTS 9	Sinale OB	Curso 2	Cuadrimestre 1c
Lingua de impartición	Castelán			
Departamento	Didácticas especiais			
Coordinador/a	Martínez Patiño, María José			
Profesorado	Martínez Patiño, María José Rial Fernández, Ramón Benigno Tourinho González, Carlos Francisco Zarzosa Alonso, Fernando			
Correo-e	mjpatino@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral	*Análisis do proceso de ensino-aprendizaxe da *natación e atletismo			

Resultados de Formación e Aprendizaxe

Código			
B10	6.2 Analizar, revisar e seleccionar o efecto e a eficacia da práctica dos métodos, técnicas e recursos de investigación e da metodoloxía de traballo científico, na resolución de problemas que requiran o emprego de ideas creativas e innovadoras.		
B12	7.2 Coñecer, elaborar e saber aplicar as condicións ético-deontolóxicas, estrutural-organizativas, o desempeño profesional e a normativa do exercicio profesional dos Licenciados en Ciencias da Actividade Física e do Deporte, en calquera sector profesional da actividade física e do deporte (educación formal e físico-deportivo informal; adestramento físico e deportivo; exercicio físico para a saúde; dirección de actividade física e deporte); así como poder desenvolver un traballo multidisciplinar.		
B13	7.3 Comprender, saber explicar e difundir as funcións, responsabilidades e importancia dun bo profesional Licenciado en Ciencias da Actividade Física e do Deporte, así como analizar, comprender, identificar e reflexionar de forma crítica e autónoma sobre a súa identidade, formación e rendemento profesional para acadar os fins e beneficios da actividade física e do deporte de forma adecuada, segura, saudable e eficiente en todos os servizos físico-deportivos ofrecidos e prestados e en calquera sector profesional da actividade física e do deporte.		
C1	1.1 Comprender, elaborar e saber aplicar os procedementos, estratexias, actividades, recursos, técnicas e métodos que interveñen no proceso de enseñanza-aprendizaxe con eficiencia, desenvolvendo todo o curso da acción en todos os sectores de intervención profesional de actividade física e deporte (enseñanza formal e informal físico-deportiva; adestramento físico e deportivo; exercicio físico para a saúde; dirección de actividade física e deporte).		
C2	1.2 Diseñar e aplicar o proceso metodolóxico composto pola observación, reflexión, análise, diagnóstico, execución, avaliación técnico-científica e/ou divulgación en distintos contextos e en todos os sectores da intervención profesional na actividade física e o deporte.		
C3	1.3 Comunicarse e interactuar de forma adecuada e eficiente, na actividade física e deportiva, en diversos contextos de intervención, demostrando habilidades docentes de forma consciente, natural e continua.		
C4	1.4. Adaptar a intervención educativa ás características e necesidades individuais de toda a poboación e facendo fincapé en poboacións de carácter especial como: escolares, maiores (maiores), persoas con mobilidade reducida e persoas con patoloxías, problemas de saúde ou similares (diagnosticados e/ou similares). prescrito por un médico), tendo en conta o xénero e a diversidade.		

Resultados previstos na materia

Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe	
Adquirir actitudes didácticas e pedagóxicas adaptadas á metodoloxía do ensino do Atletismo e Natación	B12	C2
Ser capaz de realizar programacións de actividades do Atletismo e Natación		C1 C2 C3 C4
Localizar a información necesaria nas fontes bibliográficas específicas e xerais relacionadas co Atletismo e Natación	B10	C4

Coñecer e utilizar con precisión a terminoloxía específica propia do noso ámbito nos deportes de atletismo e natación	B10	C1 C3
Analizar de forma crítica as exposicións de diversos autores ou teorías.	B13	C3

Contidos

Tema

Bloque Temático 1. Fundamentación teórica da natación e o atletismo.

O catro bloques temáticos teñen o seu desenvolvemento en 9 Unidades didácticas.

Bloque Temático 2. Fundamentos técnico-tácticos e didácticos da *natación e o atletismo.

Atletismo:

Bloque Temático 3. Estrutura formal e funcional da natación e o atletismo.

UD. I: As carreiras: Presentación da materia. Conceptos básicos da evolución histórica das carreiras, as saídas de tacos e de pé, as substitucións e os valos. Conceptos básicos das regras principais aplicables á iniciación das carreiras, as saídas de tacos e de pé, as substitucións e os valos. Bases estruturais fundamentais da técnica de carreira, da técnica da saída de tacos e de pé, da técnica e estratexia do cambio da testemuña e da técnica do paso do valo. Principios xerais e específicos da observación sistemática da técnica de carreira, da técnica da saída de tacos e de pé, da técnica e estratexia do cambio da testemuña e da técnica do paso do valo. Sesións prácticas de cada unha das técnicas que compoñen a UD.

Bloque Temático 4. O proceso de iniciación deportiva da natación e o atletismo.

UD. II: Os saltos: Conceptos básicos da evolución histórica do salto de lonxitude, do triplo salto, do salto de altura e do salto con pértega. Conceptos básicos das regras principais aplicables á iniciación do salto de lonxitude, do triplo salto, do salto de altura e do salto con pértega. Bases estruturais fundamentais da técnica do salto de lonxitude, da técnica do triplo salto, da técnica do salto de altura e da técnica do salto con pértega. Principios xerais e específicos da observación sistemática da técnica do salto de lonxitude, da técnica do triplo salto, da técnica do salto de altura e da técnica do salto con pértega. Sesións prácticas de cada unha das técnicas que compoñen a UD.

UD. III: Os lanzamentos: Conceptos básicos da evolución histórica do lanzamento de peso, do lanzamento de disco, do lanzamento de xavelina e do lanzamento de martelo. Conceptos básicos das regras principais aplicables á iniciación do lanzamento de peso, do lanzamento de disco, do lanzamento de xavelina e do lanzamento de martelo. Bases estruturais fundamentais da técnica do lanzamento de peso, da técnica do lanzamento de disco, da técnica do lanzamento de xavelina e da técnica do lanzamento de martelo. Principios xerais e específicos da observación sistemática da técnica do lanzamento de peso, da técnica do lanzamento de disco, da técnica do lanzamento de xavelina e da técnica do lanzamento de martelo. Sesións prácticas de cada unha das técnicas que compoñen a UD.

UD. IV: As probas combinadas: Conceptos básicos da evolución histórica das probas combinadas. Conceptos básicos das regras principais aplicables á iniciación das probas combinadas. Conceptos básicos de xogando ao atletismo. *Estructuración das prácticas. Sesións prácticas de xogando ao atletismo.

Natación:

UD. I: Formulacións das actividades acuáticas: Presentación da materia cunha introdución aos diferentes tipos de actividades que se desenvolven na actualidade no ámbito da actividade acuática e dos factores que inciden na elección das diferentes formulacións.

UD. II: Metodoloxía do proceso de ensino da natación. Tendencias actuais no ensino da natación. Aplicación dos estilos de ensino, análise das variables e condicionantes que inciden na elaboración dun programa de actividades acuáticas desde o punto de vista didáctico.

UD. III: Etapa de adaptación ao medio acuático. Coñecer os procesos básicos de iniciación e *familiarización co medio acuático. Coñecer os mecanismos de execución, variables e procesos no ensino da respiración. Coñecer os factores que inflúen nos mecanismos de *flotación, propulsión e resistencia así como nos procesos de ensino dos mesmos.

UD. IV: Etapa de dominio do medio acuático. Presentación das habilidades e destrezas básicas aplicadas ao ámbito da *natación: conceptos e procesos de aprendizaxe. Etapa de dominio

UD. V: Descrición básica das técnicas de natación. Introducción histórica da evolución ao longo do tempo da técnica do catro estilos: *crol, costas, braza e bolboreta. Descrición e análise das bases estruturais de cada un dos estilos: posición do corpo, traxectorias básicas dos brazos, acción de pernas, respiración e coordinación completa dos movementos. Descrición e coñecemento das técnicas de saídas e xiros de cada un dos estilos de nado e probas de estilo individual.

Planificación			
	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Lección maxistral	30	27	57
Resolución de problemas	1	9	10
Seminario	2	10	12
Traballo tutelado	2	20	22
Prácticas de laboratorio	40	80	120
Exame de preguntas obxectivas	2	0	2
Informe de prácticas, prácticum e prácticas externas 1		1	2

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente	
	Descrición
Lección maxistral	Exposición oral con apoio audiovisual dos contidos da materia *objecto de estudo, bases teóricas e/ou directrices do traballo, exercicio ou proxecto a desenvolver polo estudante.
Resolución de problemas	O profesor exporá os aspectos básicos da materia
Seminario	Asistencia a actividades formativas fose da *uvigo, para analizar o funcionamento de programas acuáticos
Traballo tutelado	Desenvolvemento de traballo en grupo sobre a *tematica da materia e *tutorizados polo docente.
Prácticas de laboratorio	Desenvolveranse os conceptos prácticos sobre os deportes individuais de *natación e atletismo

Atención personalizada	
Metodoloxías	Descrición
Traballo tutelado	O alumno recibirá atención individualizada no horario de *tutorías establecido a tal fin durante o presente curso académico. Para a consulta do seu horario de *tutorías e lugar das mesmas deberase consultar a web da Facultade de Ciencias da Educación e do deporte. (http://fcced.uvigo.es/*gl/)

Avaliación				
	Descrición	Cualificación	Resultados de Formación e Aprendizaxe	
Lección maxistral	No bloque temático de ATLETISMO, avaliarase cun control de coñecemento dalgunha especialidade da materia a través de preguntas curtas que supón o (10%) da nota final.	10	B10 B13	C1 C2 C3
Traballo tutelado	No bloque de *NATAción desenvolveranse traballos propostos polo docente nos cales o alumno mediante o traballo en grupo terá que analizar os puntos que se determinen no temario. Si a planificación permíteo estes traballos exporanse e *defenderan en clase.	25	B10 B12	C1 C4
Prácticas de laboratorio	No bloque temático de ATLETISMO, Se *evalua nesta metodoloxía as prácticas da materia que serán supervisadas nun *exámen práctico de todas ou algunha das prácticas realizadas. Avaliarase co 40% da nota final. Nesta nota final teranse en conta as prácticas realizadas en clase e a participación activa nas prácticas ao longo do curso.	40	B10 B12	C2
Exame de preguntas obxectivas	No bloque de *NATAción a avaliación *sera apto/non apto O bloque temático de *NATAción será avaliado cun exame de preguntas para desenvolver / cuestións de múltiple elección ou de resposta curta.	25	B10 B12	C2 C3 C4

Outros comentarios sobre a Avaliación

A puntuación final será a media aritmética da cualificación obtida na parte da materia de Atletismo y Natación. Será necesario alcanzar polo menos unha puntuación de 4 para realizar a media.

O estudiantado que non chegue ao 80% de asistencias ás clases prácticas de Atletismo, terá que realizar un examen práctico e entregar un traballo da materia.

O estudiantado que non chegue ao 80% de asistencias ás clases prácticas de Natación, terá que facer un exame teórico que será o 40% da nota será o exame teórico, o outro 40% o exame práctico e 20% será a elaboración de sesións prácticas ao longo do curso. Así mesmo deberá realizar unha proba na piscina onde acredite de maneira suficiente o dominio mínimo dos catro estilos de nado, saídas y viraxes.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Bibliografía Complementaria

Arellano, R, **Entrenamiento técnico de natacion,**

Costill, **La natación: aspectos biológicos, mecánicos,** Hispano Europea,

Franco Pedro, **Habilidades acuáticas,** Hispano Europea,

Recomendacións

Materias que continúan o temario

Especialización en deportes individuais/P02G050V01907

Outros comentarios

Ningún

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Fisioloxía do exercicio II				
Materia	Fisioloxía do exercicio II			
Código	P02G051V01202			
Titulación	Grao en Ciencias da Actividade Física e do Deporte			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	6	FB	2	1c
Lingua de impartición	Castelán Galego			
Departamento	Didácticas especiais			
Coordinador/a	García Soidan, José Luís			
Profesorado	García Soidan, José Luís Taboada Iglesias, Yaiza			
Correo-e	jlsoidan@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral				

Resultados de Formación e Aprendizaxe	
Código	
B3	2.2 Identificar, comunicar e aplicar criterios científicos anatómico-fisiolóxicos e biomecánicos a un nivel avanzado de competencias no deseño, desenvolvemento e avaliación técnico-científica de procedementos, estratexias, accións, actividades e orientacións adecuadas; prever, minimizar e/ou evitar un risco para a saúde na práctica de actividade física e deportiva en todo tipo de poboación.
B4	3.2 Saber promover, asesorar, deseñar, aplicar e avaliar técnico-cientificamente programas de actividade física, exercicio físico e deportes axeitados e variados e adaptados ás necesidades, demandas e características individuais e grupais de toda a poboación, facendo fincapé nas persoas maiores. persoas maiores), o xénero feminino e diversidade, escolares, persoas con discapacidade e persoas con patoloxías, problemas de saúde ou similares (diagnosticadas e/ou prescritas por un médico).
C8	2.4 Articular e amosar un nivel avanzado de destreza na análise, deseño e avaliación de probas de avaliación e control da condición física e do rendemento físico-deportivo.
C10	2.6 Mostrar un nivel avanzado na planificación, aplicación, control e avaliación dos procesos de adestramento físico e deportivo.
C11	3.1 Analizar, identificar, diagnosticar, promover, orientar e avaliar estratexias, accións e actividades que favorezan a adhesión a un estilo de vida activo e a participación e a práctica regular e saudable da actividade física e do deporte e do exercicio físico de forma adecuada, eficiente e segura por parte dos cidadáns. co fin de mellorar a súa saúde global, benestar e calidade de vida, e facendo fincapé en poboacións especiais como: persoas maiores (maiores), escolares, persoas con discapacidade e persoas con patoloxías, de saúde ou asimiladas (diagnosticadas e/ou prescritas). por un médico) tendo en conta o xénero e a diversidade.
C13	3.3 Articular e desprezar programas de fomento, orientación, coordinación, supervisión e avaliación técnico-científica da actividade física, o exercicio físico e o deporte para toda a poboación, facendo fincapé nas poboacións de carácter especial, coa presenza dun profesional ou realizados de forma independente polo cidadán, nos distintos tipos de espazos e en calquera sector da actividade física e da intervención profesional do deporte (ensinanzas físico-deportivas formais e informais; adestramento físico e deportivo; exercicio físico para a saúde; xestión da actividade física e deportiva) segundo ás posibilidades e necesidades dos cidadáns, para acadar a súa autonomía, comprensión e a maior e adecuada práctica da actividade física e do deporte.
D24	6.1 Coñecer e comprender as bases da metodoloxía do traballo científico.
D25	6.2 Analizar, revisar e seleccionar o efecto e a eficacia da práctica dos métodos, técnicas e recursos de investigación e da metodoloxía de traballo científico, na resolución de problemas que requiran o emprego de ideas creativas e innovadoras.

Resultados previstos na materia		Resultados de Formación e Aprendizaxe		
Resultados previstos na materia				
1. Capacidade para identificar, comunicar e aplicar criterios científicos anatómico-fisiolóxicos e biomecánicos a un nivel avanzado de destrezas no deseño, desenvolvemento e avaliación técnico-científica de procedementos, estratexias, accións, actividades e orientacións adecuadas; para prever, minimizar e/ou evitar un risco para a saúde na práctica de actividade física e deporte en todo tipo de poboación.		B3	C8	D2
		B3	C10	D5
		B4	C11	D8
		B4	C13	D9
		B5	C23	D10
		B6		D17
		B11		D24

2. Capacidade para aplicar os principios fisiolóxicos, biomecánicos, comportamentais e sociais ao campo da actividade física e a saúde.		B1 B3 B4 B4 B6 B7 B9 B11 B18	C2 C4 C8 C10 C11 C12 C13 C21 C25	D2 D24 D25
3. Capacidade para identificar os riscos que se derivan para a saúde, da práctica de actividades físicas inadecuadas nos practicantes de actividade físico-deportiva recreativa	A5	B3 B4 B6 B8 B9 B10 B12	C8 C8 C9 C10 C11 C13 C18 C26 C64 C66	D1 D2 D3 D7 D8 D15 D18

Contidos

Tema	
1. Adaptacións cardiocirculatorias no exercicio.	Tema 1. Modificacións e Adaptacións cardio-vasculares producidas polo esforzo e o exercicio físico. Tema 2.-Modificacións e adaptacións sanguíneas inducidas polo esforzo e o exercicio físico.
2. Modificacións respiratorias, do equilibrio acedo-base e hidroelectrolíticas no exercicio.	Tema 3. Ventilación, transporte de osíxeno e dióxido de carbono (CO2) en esforzo. Tema 4. Equilibrio ácido--base, Función Renal. Fatiga.
3. Nutrición no exercicio.	Tema 5. A alimentación no deporte. Tema 6. Hidratación, axudas ergoxénicas e dopaxe no deporte.
4. Fisioloxía ambiental e do rendemento físico.	Tema 7. Respostas fisiolóxicas ante distintas situacións ambientais e de rendemento físico.

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Lección maxistral	22.5	27.5	50
Traballo tutelado	0	35	35
Prácticas de laboratorio	30	35	65

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Lección maxistral	Exposición dos contidos da materia
Traballo tutelado	Titorías obrigatorias individuais e en grupos pequenos. Resolución de exercicios, debates, seminarios, etc. Documentación dos traballos e actividades autónomas do alumno. A cada grupo asignaráselle un traballo relacionado cos contidos da materia, que deberá desenvolver ao longo do cuadrimestre, e presentar o último día de clase. No calendario están sinalados os días dos traballos tutelados.
Prácticas de laboratorio	Resolución de exercicios na aula/laboratorio, baixo a dirección do profesor. Aplicación a nivel práctico da teoría nun ámbito do coñecemento nun contexto determinado. Exercicios prácticos.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Traballo tutelado	Atención individual e en pequenos grupos para verificar os coñecementos adquiridos, vía online. Resolución de exercicios, debates, elaboración de traballos, seminarios E orientación sobre os traballos que deben presentar para a súa avaliación. Documentación para os traballos realizados de face á actividade autónoma do alumno.

Avaliación

Descrición	Cualificación Resultados de Formación e Aprendizaxe

DATOS IDENTIFICATIVOS**Fundamentos dos deportes colectivos I**

Materia	Fundamentos dos deportes colectivos I			
Código	P02G051V01203			
Titulación	Grao en Ciencias da Actividade Física e do Deporte			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	9	OB	2	1c
Lingua de impartición	Castelán Galego			
Departamento	Didácticas especiais			
Coordinador/a	Viaño Santasmarinas, Jorge Juan			
Profesorado	Docampo Blanco, Pedro Silva Alonso, Telmo Vázquez Estévez, Christopher Viaño Santasmarinas, Jorge Juan			
Correo-e	jorgeviano@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral	FUNDAMENTACIÓN TEÓRICA DO BALONCESTO (BC) E O BALONMÁN (BM) ESTRUTURA FORMAL E FUNCIONAL DO BC E O BM O PROCESO DE INICIACIÓN DEPORTIVA Ao BC E Ao BM FUNDAMENTOS DIDÁCTICOS DO BC E O BM			

Resultados de Formación e Aprendizaxe

Código				
B10	6.2 Analizar, revisar e seleccionar o efecto e a eficacia da práctica dos métodos, técnicas e recursos de investigación e da metodoloxía de traballo científico, na resolución de problemas que requiran o emprego de ideas creativas e innovadoras.			
B12	7.2 Coñecer, elaborar e saber aplicar as condicións ético-deontolóxicas, estrutural-organizativas, o desempeño profesional e a normativa do exercicio profesional dos Licenciados en Ciencias da Actividade Física e do Deporte, en calquera sector profesional da actividade física e do deporte (educación formal e físico-deportivo informal; adestramento físico e deportivo; exercicio físico para a saúde; dirección de actividade física e deporte); así como poder desenvolver un traballo multidisciplinar.			
B13	7.3 Comprender, saber explicar e difundir as funcións, responsabilidades e importancia dun bo profesional Licenciado en Ciencias da Actividade Física e do Deporte, así como analizar, comprender, identificar e reflexionar de forma crítica e autónoma sobre a súa identidade, formación e rendemento profesional para acadar o fins e beneficios da actividade física e do deporte de forma adecuada, segura, saudable e eficiente en todos os servizos físico-deportivos ofrecidos e prestados e en calquera sector profesional da actividade física e do deporte.			
C1	1.1 Comprender, elaborar e saber aplicar os procedementos, estratexias, actividades, recursos, técnicas e métodos que interveñen no proceso de enseñanza-aprendizaxe con eficiencia, desenvolvendo todo o curso da acción en todos os sectores de intervención profesional de actividade física e deporte (enseñanza formal e informal físico-deportiva; adestramento físico e deportivo; exercicio físico para a saúde; dirección de actividade física e deporte).			
C2	1.2 Diseñar e aplicar o proceso metodolóxico composto pola observación, reflexión, análise, diagnóstico, execución, avaliación técnico-científica e/ou divulgación en distintos contextos e en todos os sectores da intervención profesional na actividade física e o deporte.			
C3	1.3 Comunicarse e interactuar de forma adecuada e eficiente, na actividade física e deportiva, en diversos contextos de intervención, demostrando habilidades docentes de forma consciente, natural e continua.			
C4	1.4. Adaptar a intervención educativa ás características e necesidades individuais de toda a poboación e facendo fincapé en poboacións de carácter especial como: escolares, maiores (maiores), persoas con mobilidade reducida e persoas con patoloxías, problemas de saúde ou similares (diagnosticados e/ou similares). prescrito por un médico), tendo en conta o xénero e a diversidade.			
C6	2.2. Identificar, comunicar e aplicar criterios científicos anatómico-fisiolóxicos e biomecánicos a un nivel avanzado de competencias no deseño, desenvolvemento e avaliación técnico-científica de procedementos, estratexias, accións, actividades e orientacións adecuadas; previr, minimizar e/ou evitar un risco para a saúde na práctica de actividade física e deportiva en todo tipo de poboación.			

Resultados previstos na materia

Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe		
HABILIDADE DE LIDERADO, CAPACIDADE DE RELACIÓN INTERPERSONAL E TRABALLO EN EQUIPO	C4		
ADAPTACIÓN A NOVAS SITUACIÓNS, A RESOLUCIÓN DE PROBLEMAS E A APRENDIZAXE AUTÓNOMA	B12	C2	
	B13	C3	

HÁBITOS DE EXCELENCIA E CALIDADE NO EXERCICIO PROFESIONAL	B13	C4
ACTUACIÓN DENTRO DOS PRINCIPIOS ÉTICOS NECESARIOS PARA O CORRECTO EXERCICIO PROFESIONAL	B10 B13	C3 C4
CAPACIDADE PARA DESEÑAR, DESENVOLVER E AVALIAR OS PROCESOS DE ENSINO - APRENDIZAXE RELATIVOS AOS DEPORTES DE BALONCESTO E BALONMÁN, CON ATENCIÓN ÁS CARACTERÍSTICAS INDIVIDUAIS E CONTEXTUALES DAS PERSOAS.		C1 C2 C4
CAPACIDADE PARA PROMOVER E AVALIAR A FORMACIÓN DE HÁBITOS *PERDURABLES E AUTÓNOMOS DE PRÁCTICA DO BALONCESTO E O BALONMÁN	B10 B13	C2
CAPACIDADE PARA APLICAR OS PRINCIPIOS FISIOLÓXICOS, BIOMECÁNICOS, COMPORTAMENTALES, E SOCIAIS, NO ÁMBITO DO BALONCESTO E O BALONMÁN	B10	C3 C4 C6
CAPACIDADE PARA IDENTIFICAR OS RISCOS QUE SE DERIVAN PARA A SAÚDE DA PRÁCTICA DO BALONCESTO E O BALONMÁN DE FORMA INADECUADA	B13	C4
CAPACIDADE PARA SELECIONAR E SABER UTILIZAR O MATERIAL E EQUIPAMENTO DEPORTIVO ADECUADO PARA O BALONCESTO E O BALONMÁN		C6
MANEXO DA INFORMACIÓN CIENTÍFICA BÁSICA APLICADA AO ÁMBITO DO BALONCESTO E O BALONMÁN	B10	

Contidos

Tema

1.- FUNDAMENTACIÓN TEÓRICA DO BALONMÁN.	TEMA 1. ASPECTOS TEÓRICOS BÁSICOS 1.1. Orixe e evolución do baloncesto e o balonmán. 1.2. Contextualización do balonmán e o baloncesto no tres ámbitos de intervención. 1.3. Terminoloxía, simboloxía e representación gráfica.
2. ESTRUTURA FORMAL E FUNCIONAL DO BALONMÁN.	TEMA 2. ANÁLISE DA ESTRUTURA DE XOGO DO BALONMÁN E BALONCESTO. 2.1. Análise formal 2.2. Análise funcional 2.3. Regulamento: análise desde o punto vista formal e funcional 2.3.1. Regulamento adaptado para fases de formación: Mini-balonmán 2.3.2. Regulamento non adaptado (convencional)

3. FUNDAMENTOS TÉCNICO-TÁCTICOS E DIDÁCTICOS DO BALONMÁN

TEMA 3. FUNDAMENTOS INDIVIDUAIS

3.1. As intencións técnico-tácticas dos roles estratéxicos (o que)

3.1.1. Porteiro.

3.1.2. Ofensivos: ACB e ASB

3.1.3. Defensivos: DASB e DACB.

3.1.4. Metodoloxía práctica específica das intencións técnico-táctica individuais (táctica individual)

TEMA 4. FUNDAMENTOS COLECTIVOS: TÁCTICOS *GRUPALES E DE EQUIPO (SISTEMAS)

4.1. Táctica Colectiva de Grupo (Táctica *Grupal)

4.1.1. Ofensivos

□ Elementais (superioridade): Situacións de Asimetría Táctica (en superioridade)

□ Simples (igualdade): Circulación do Balón / ou Circulación dos Xogadores

□ Básicos: Pase e vai. Penetracións sucesivas. Cruces. Cortinas. Permutas. *Bloqueos. Pantallas.

□ Complexos: Circulacións Complexas. Procedementos Tácticos (en Situacións Especiais)

4.1.2. Defensivos

□ Inmediatos: repartición inicial de zonas e tarefas ou distribución de responsabilidades

□ Preventivos: *Basculación. Cobertura.

□ Reactivos: Defensa ante o Pase e Vai. Deslizamiento, a Barreira Dinámica. Dobraxa. Cambio de Opoñente e Contrabloqueo). Colaboración Defensa-Porteiro

□ Activos: Flotación. Ataque ao Impar. Dous Contra Un

4.1.3. Metodoloxía práctica específica da táctica colectiva: fases de aprendizaxe

□ Fase de aprendizaxe inicial globalizado

□ Fase de aprendizaxe específica analítico e en postos específicos

□ Fase de perfeccionamento.

4.2. Táctica Colectiva de Equipo

4.2.1. Sistemas

□ Ofensivos: Ataque posicional, Contraataque

□ Defensivos: Defensa ao ataque *posicional, Regramento defensivo.

4.2.2. Metodoloxía práctica específica

□ Formas de xogo para o desenvolvemento dos sistemas ou Xogo libre

ou Xogo dirixido: Xogo posicional ou en postos específicos. Xogo circulante ou en circulación

ou Xogo prefabricado (xogadas)

4.- O PROCESO DE INICIACION DEPORTIVA NO BALONMÁN

TEMA 5. O PROCESO DE FORMACIÓN DO DEPORTISTA DE DEPORTES DE COOPERACIÓN-OPOSICIÓN: O MODELO TÁCTICO.

- 5.1. Interpretación conductista vs cognitivista da persoa-deportista (e a súa motricidad-conduta)
- 5.2. Perspectivas ou teorías históricas da aprendizaxe (orixe das metodoloxías)
- 5.3. Metodoloxías (Analíticas, Globalistas, Ecléctica: xogos modificados/reducidos aplicados á iniciación, utilizando a procura como estratexia)
- 5.4. Etapas no proceso de formación.
- 5.5. Categorias de competición vs etapas de formación.

TEMA 6. PERCEPCIÓN E CONDUTA TÁCTICA NO BALONMÁN

- 6.1. Aspectos básicos e bases neurofisiolóxicas
- 6.2. Percepción visual consciente e inconsciente
- 6.3. Aprendizaxe consciente e inconsciente
- 6.4. Visión central e visión periférica: "non mirar nada" para "ver máis"
- 6.5. As estratexias visuais
- 6.6. Percepción e creatividade
- 6.7. Recomendacións metodolóxicas para a adquisición das estratexias visuais.

TEMA 7. MODELOS DE INICIACIÓN DEPORTIVA

- 7.1. "Tradicionais" "Técnicos" *vs Comprensivos
- 7.2. Verticais vs Horizontais (principio de transferencia)
- 7.3. Tipoloxías de Modelos Comprensivos
- 7.3. Outros modelos de iniciación deportiva: Educación Deportiva, Responsabilidade Persoal e Social, etcétera.
- 7.4. Idade e etapa de formación, correspondencia segundo modelos.

TEMA 8. MODELOS DE INICIACIÓN AOS DEPORTES DE COOPERACIÓN-OPOSICIÓN. ETAPAS OU FASES DE ENSINO-APRENDIZAXE.

- 8.1. Exemplos de diversos autores.
- 8.2. Análise de vantaxes e desvantaxes de cada modelo para a adquisición de diferentes aspectos individuais e colectivos de xogo
- 8.3. Elementos didácticos de cada fase de xogo.
 - "Avaliación inicial ou identificación do nivel de xogo: análise de comportamentos observados vs desexados
 - "Definición de obxectivos didácticos: toma de decisións sobre a fase do modelo a ensinar-aprender (adestrar).
 - "Selección de contidos didácticos
 - "Situacións prácticas (actividades)
 - "Recomendacións metodolóxicas

TEMA 9. PROFUNDIZACIÓN NOS ELEMENTOS DIDÁCTICOS PARA O ENSINO-APRENDIZAXE DA TÁCTICA *GRUPAL COLECTIVA

- 9.1. Características fundamentais das tarefas tácticas
- 9.2. Elementos básicos da estrutura xeral do modelo táctico
- 9.3. Variables ou compoñentes operativos básicos do modelo táctico.
- Deseño de situacións de ensino-aprendizaxe
- 9.4. Exemplo de Teorías elaboradas para o deseño de situacións tácticas (Ex. Teoría graduada de Roth,")
- 9.5. Deseño de Sesións
 - 9.5.1. Estrutura dunha sesión
 - 9.5.2. Proposta de situacións/tarefas didácticas para cada fase do modelo.

TEMA 10. BALONMÁN RECREATIVO PARA TODOS

- 11.1. Persoas con necesidades educativas específicas
 - 10.1.1. Discapacidade visual
 - 10.1.2. Discapacidade motriz (cadeira de rodas)
- 10.2. Outros ámbitos e obxectivos
 - 10.2.1. Recreativo en contorna natural: balonmán praia

CONTIDOS BALONCESTO

SUBTEMAS

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Actividades introductorias	1.5	2	3.5
Lección maxistral	20	6	26

Flipped Learning	7.5	20	27.5
Prácticas de laboratorio	38	17	55
Traballo tutelado	1.5	30	31.5
Aprendizaxe colaborativa	14	24	38
Presentación	1.5	5	6.5
Foros de discusión	0	5	5
Saídas de estudo	1.5	0	1.5
Simulación	0.5	0	0.5
Exame de preguntas obxectivas	2	7	9
Informe de prácticas, prácticum e prácticas externas	1	8	9
Práctica de laboratorio	1	2	3
Simulación ou Role Playing	1	5	6
Resolución de problemas e/ou exercicios	3	0	3

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Actividades introdutorias	<p>Realizaranse diferentes metodoloxías para a recompilación de información sobre o estudantado, prioritariamente, sobre o nivel inicial de coñecemento, nivel de xogo, etcétera. que axuden tanto ao profesorado como ao propio estudantado a realizar unha mellor planificación reaxustando o proceso de ensino-aprendizaxe.</p> <p>É probable a inclusión adicional de visionado de vídeos cunha selección de situacións de xogo representativas e de alta calidade na execución que, sobre todo a aquel estudantado con escaso contacto cos contidos axúdelles a achegarse de forma rápida e visual aos contidos máis representativos do bloque de balonmán.</p>
Lección maxistral	Exposición por parte do profesorado dos contidos sobre a materia obxecto de estudo, bases teóricas e/ou directrices dun traballo, exercicio ou proxecto a desenvolver polo alumnado.
Flipped Learning	<p>Solicitarase aos estudantes diferentes actividades de aprendizaxe fose da aula (procura de información en diferentes recursos escritos ou multimedia, análise, interpretación e/ou estudo PREVIO á asistencia ás clases teóricas e/ou teóricas</p> <p>En clases teóricas e/ou prácticas co profesorado presente realizaranse actividades complementarias para avaliar a aprendizaxe, resolver dúbidas ou lagoas observadas para afianzalo, etcétera.</p>
Prácticas de laboratorio	<p>Actividades de aplicación dos coñecementos a situacións concretas e de habilidades básicas e/ou específicas e *procedimentales relacionadas coa materia obxecto de estudo.</p> <p>Desenvolveranse en espazos especiais con equipamento especializado: pavillón da Facultade (campo de xogo de baloncesto e de balonmán), tamén poderán utilizarse espazos naturais adaptados convenientemente (praia, campos máis pequenos, etc.).</p>
Traballo tutelado	<p>Proxecto de planificación do ensino-aprendizaxe do balonmán. Será individualizada a un caso (estudo de caso) (p. ex. neno, grupo de nenos, equipo...) adaptándoa ao nivel de xogo inicial (avaliación inicial)</p> <p>Definirase nun guión escrito a disposición na plataforma MOOVI.</p>
Aprendizaxe colaborativa	<p>Aplicarase, de forma en forma de proxecto piloto, dous modelos de ensino do deporte de forma integrada ou híbrida, denominados: Ensino Deportivo e Ensino Comprensivo. Sumando algúns compoñentes dun terceiro modelo: Aprendizaxe Cooperativa.</p> <p>Cada grupo de prácticas constituirase en dous grupos-equipos de balonmán a partir de que o profesorado o esixa dentro do semestre.</p> <p>De forma cooperativa/colaborativa o grupo-equipo debe organizarse para que cada membro do grupo-equipo, de forma rotatoria cada semana, desempeñe os diferentes roles estipulados vinculados ao deporte do balonmán (equipo técnico, árbitro, mesa, analista de datos-xogo, mesa, preparador físico...).</p> <p>Aínda que a responsabilidade cada semana en cada rol é individual ou por parellas, a responsabilidade última-global do correcto desempeño en cada rol é global (de todo o grupo-equipo) polo que os erros, carencias, ausencias, etcétera. que cometa un membro do equipo nun rol semanal, o resto do equipo debe tentar suplilas solidariamente en beneficio do propio equipo. En coherencia, a nota asignada a cada rol será asignada ao conxunto dos membros do equipo, polo que o equipo (no seu conxunto) é o primeiro interesado en que cada membro desempeñe de forma óptima cada rol.</p> <p>O profesorado estipulará unhas esixencias a desempeñar en cada rol a ter en conta e que se utilizarán para a avaliación.</p>

Presentación	<p>Esta metodoloxía estará integrada coa denominada "Aprendizaxe Colaborativo" (avaliarase dentro da mesma).</p> <p>O equipo designará a un membro ou parella responsable da impartición duns contidos técnico-tácticos individuais ou tácticos colectivos previamente definidos para o desenvolvemento de ensino-aprendizaxe do equipo.</p>
Foros de discusión	<p>Esta metodoloxía estará integrada coa denominada "Aprendizaxe *Colaborativo" (avaliarase dentro da mesma).</p> <p>Proporanse foros semanalmente para debater sobre o proceso de ensino-aprendizaxe do equipo en varios aspectos: dirección técnica, nivel de xogo (segundo obxectivos definidos previamente), principio de xogo de ataque e defensa, etcétera, Buscando solucións e realizando proposta de mejorar do proceso de ensino-aprendizaxe.</p>
Saídas de estudo	<p>Existe a posibilidade de desprazarse a eventos deportivos de balonmán de polo menos dúas categorías diferentes para a observación en tempo real dos fundamentos técnico-tácticos do balonmán por parte de xogadores/as federados/as. O alumnado deberá facer o traballo solicitado na ficha deseñada para ese efecto co obxectivo de adquirir competencias de observación, rexistro e análise sistemática do xogo.</p> <p>Outra das saídas podería consistir na experimentación dunha modalidade máis recreativa do balonmán convencional (balonmán praia, etcétera) é espazos específicos para a súa práctica.</p> <p>Ditas saídas están supeditadas á aprobación por parte da Xunta de Centro e estar dotadas economicamente para poder realizar o traslado a través da "Convocatoria de Saídas de Campo" anual.</p>
Simulación	<p>Utilizarase o formato de tempada similar á competición oficial por equipos como forma de simular e vivenciar situacións o máis reais posibles e que a aprendizaxe sexa máis significativo, pois terán que asumir non só a participación como equipo senón diferentes roles que se deben ou poden asumir no deporte (equipo técnico, árbitro, mesa, analista de datos-vídeo, preparador físico, etcétera.).</p>

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Traballo tutelado	<p>Sería necesario a asistencia polo menos a unha tutoría concertada co profesorado para a súa orientación correcta, revisión previa entrega, etcétera. A tutoría debe concertarse previamente mediante correo electrónico. Prof. Jorge Viaño Despacho 220 da 2ª planta. Despacho virtual para as tutorías é o seguinte (o horario de atención publicarase ao principio do semestre): Sala 2699 - Prof. Jorge Juan Viaño Santasmarinas (contrasinal: DespachoViaño220) Prof. Telmo Silva Despacho Sala 2445 - Prof. Telmo Silva Alonso (contrasinal: solicitadea por correo electrónico)</p>
Aprendizaxe colaborativa	<p>Diseñaranse diferentes actividades nalgunhas metodoloxías a través do TIC nas que a o profesorado participará como moderador (foros de discusión, debates...). Noutras metodoloxías o profesorado participará como árbitro, asesor do equipo técnico do equipo, etcétera</p>
Presentación	<p>Para a metodoloxía de "Presentación", integrada na de "Aprendizaxe *Colaborativa", sería nenesaria a asistencia a polo menos unha *tutoría concertada co profesorado para a súa orientación correcta</p>

Avaliación

Descrición	Cualificación	Resultados de Formación e Aprendizaxe

CONSIDERACIÓNS XERAIS:

- Este apartado forma parte da avaliación CONTINUA (íranse entregando diferentes partes ao longo do semestre de docencia).

- En concreto, esta metodoloxía está vinculada á ASISTENCIA ÁS CLASES TEÓRICAS, principalmente, porque o seu desenvolvemento e realización será prioritariamente en devanditas clases (no entanto poida que haxa certas actividades coa mesma metodoloxía nalgunha clase práctica).

PERDA DE DEREITO A SER AVALIADO:

A) EN CADA ACTIVIDADE: A NON ASISTENCIA A CLASE E/OU REALIZACIÓN das actividades en tempo e forma en devanditas clases teóricas suporá a PERDA DE DEREITO a ser avaliado en devandita actividade.

B) NA AVALIACIÓN CONTINUA - A reiterada falta de asistencia e/ou realización das actividades de flipped learning pode levar a perda de dereito á avaliación continua e, por tanto, a obrigatoriedade de presentar a exame final de preguntas obxectivas (exame teórico) en data e hora estipulada segundo calendario de exames (véxase web da facultade).

CUALIFICACIÓN

- Será requisito mínimo para superar cada actividade alcanzar un 5 sobre 10 en cada evidencia presentada para a súa aprobación (salvo comunicación expresa do profesorado noutro sentido), e, globalmente, tamén 5 puntos sobre 10 neste apartado.

- A súa entrega será definida polo profesorado durante as clases presenciais teóricas e prácticas, do mesmo xeito que as condicións de tempo e forma.

- Non será posible presentar devandito traballo para ser avaliado na convocatoria de xullo senón realizouse anteriormente as entregas en tempo e forma durante o semestre SALVO COMUNICACIÓN EXPRESA DO PROFESOR.

Prácticas de laboratorio	BALONCESTO:	15	B10 B13	C1 C2 C3 C4 C6
	a) Execución, esforzo físico e cognitivo na realización de tarefas prácticas (10 %).			
	b) Informe de prácticas (10%)			
	c) Xogo de 3x3 (10%).			
	Requisitos mínimos para cualificar estes apartados: asistencia a un mínimo de 12 clases prácticas de baloncesto.			

BALONMÁN:

- Asistencia OBRIGATORIA nun MÍNIMO de 90%.
- A asistencia NON SE CUALIFICARÁ cun % da nota final.

XUSTIFICACIÓN das ausencias:

As razóns xustificadas admitidas son, principalmente:

- + Causas médicas (citas médicas, urxencias-informe,
- + Causas familiares (cargas familiares, familiar a cargo...)
- + Causas deportivas (deportistas de alto nivel recoñecidos por competicións, concentracións... xustificadas).
- + Causas de representación de comisión-aseblea-xunta de órganos colexiados da facultade, estudantes...

RECOMENDACIÓN para non perder docencia práctica:

- O estudante, excepto causas fortuítas (urxencias médicas, accidentes....) e, en previsión, de que faltará á práctica do seu grupo, ten a posibilidade de solicitar previamente a asistencia a un grupo de prácticas diferente onde se está impartindo ese mesmo número de práctica (p.ex. si non podo ir no meu grupo de xoves podería solicitar ir nalgún grupo dos martes, ou viceversa).

INFORMES:

- Debe presentarse INFORME que xustifique a ausencia nun prazo máximo de 15 días despois de dita ausencia.
- O informe presentado e as causas que se argumenten (segundo o citado anteriormente), será valorado polo profesorado a efectos de asistencia e manter o dereito á avaliación continua.
- Si a práctica a realizar ese día de ausencia supuña a realización dalgunha actividade (xa sexa previa, durante ou posteriormente), o informe non exime das tarefas que debían haberse realizado.

PERDA DE DEREITO POR INCUMPRIMENTO:

- A) NON poderá optar a ser avaliado nas metodoloxías-probas asignadas á avaliación continua (traballo colaborativo, flipped learning...).
- B) O estudante deberá presentarse ao exame final de resolución de problemas e/ou exercicios (exame práctico), estipulado segundo calendario oficial de exames publicado na web da Facultade.

Traballo tutelado	BALONMÁN: [30% do 100% dA nota final de balonmán]	15	C1 C3
-------------------	---	----	----------

Este apartado forma parte da avaliación continua durante o semestre (iranse entregando diferentes partes ao longo do semestre de docencia para cada un dos traballos).

Pedirase a entrega de traballos de deseño e planificación do proceso de ensino-aprendizaxe-adestramento dun neno-a en etapas de formación (estudo de caso) e/ou do propio estudante (caso persoal), para a mellora do nivel de xogo na participación dentro do grupo-equipo de adestramento-competición. O estudante establecerá as estratexias metodolóxicas adecuadas (avaliación inicial, obxectivos-contidos de traballo a nivel de sesión de adestramento e de competición (partidos), avaliación intermedia-final...reflexións, lectura....para adaptar o proceso á etapa de formación que corresponda.

No caso que o estudante teña que acollerse ou verse obrigado á avaliación final (non continua), este traballo tamén forma parte da mesma pero cunha porcentaxe da nota diferente (véxase máis abaixo "Outros comentarios sobre a avaliación")

Aprendizaxe colaborativa	BALONMÁN: 30% sobre o 100%. Deberanse cumprir en tempo e forma coa entrega, presentación ou calquera outra evidencia que o profesorado demande ao conxunto do equipo de traballo ou a calquera membro do equipo individualmente. Cada evidencia terá un valor máximo resultado de dividir o valor total deste apartado entre o número de evidencias que se soliciten.	15	C1 C3 C6
Exame de preguntas obxectivas	BALONCESTO: a) Proba escrita sobre coñecemento teórico-práctico sobre orixe, evolución, regulamento comparado, fundamentos técnicos e fundamentos tácticos do xogo: 35% da cualificación final. b) Proba escrita sobre o coñecemento teórico-práctico alcanzado sobre os fundamentos do adestramento de xogadores/*as e equipos de baloncesto: 35 % da cualificación final.	35	C1 C2 C4 C6
Resolución de problemas e/ou exercicios	Requisitos: cualificación mínima en cada proba 4 puntos. BALONMÁN: [25% sobre o 100%] [Requisito mínimo: 5 sobre 10 puntos]	12.5	C1 C4 C6
	Devanditos problemas pode ser dividido en varios parciais mediante probas escritas (presencial ou virtual, segundo as circunstancias). Estas probas tamén serán parte da avaliación continua que exime de exame final teórico en caso de ser superados. No entanto, si ditas probas non se superan co mínimo exixible, a materia correspondente deberá recuperarse en exame final (escrito ou virtual segundo proceda). Non se gardarán as partes aprobadas para a seguinte edición ou convocatoria salvo anuncio expreso do profesorado por anuncio ou correo electrónico a todo o alumnado.		

Outros comentarios sobre a Avaliación

COMENTARIOS SOBRE A PARTE DE BALONCESTO

1- MODALIDADE DE AVALIACIÓN CONTINUA E GLOBAL

a) Ou alumnado poderá elixir a modalidade na que quere ser avaliado: modalidade de avaliación continua ou global. b) O prazo que o alumnado faga a elección da modalidade de avaliación será comunicado pola facultade no seu momento.

2- CONVOCATORIA COMÚN BALONCESTO

a) Para a modalidade de avaliación continua: aplicaranse os criterios de cualificación expostos na guía docente. b) Para a modalidade de avaliación global: farase, segundo o calendario de exames oficial, unha proba teórico-práctica sobre o conxunto de coñecementos e procedementos correspondentes a materia, con resolución de supostos prácticos e/ou respostas a preguntas con opción múltiple e/ou resposta verdadeiro ou falso ante determinadas afirmacións ou preguntas (100 % da cualificación).

3- CONVOCATORIA EXTRAORDINARIA BALONCESTO

a) Para a modalidade de avaliación continua: aplicaranse os mesmos criterios de cualificación que foron considerados na convocatoria común. b) Para a modalidade de avaliación global: farase, segundo o calendario de exames oficial, unha proba teórico-práctica sobre o conxunto de coñecementos e procedementos correspondentes a materia, con resolución de supostos prácticos e/ou respostas a preguntas con opción múltiple e/ou resposta verdadeiro ou falso ante determinadas afirmacións ou preguntas (100 % da cualificación).

COMENTARIOS SOBRE A PARTE DE BALONMÁN

1. AVALIACIÓN CONTINUA

Propónse un sistema de avaliación continua de traballo-avaliación durante o semestre.

O incumplimento dun ou varios dos requisitos mínimos de cada metodoloxía/proba definida, obrigan a presentarse ao exame final de #o #dicir parte (teórica e/ou práctica, segundo proceda).

O cumprimento de cada un dos requisitos mínimos de cada metodoloxía/proba definida pode eximir da realización do

exame final teórico ou práctica, segundo proceda (NON se trata da proba definida anteriormente "Exame de preguntas obxectivas" cuxo valor é dun 20%, senón que terá tanto valor como .

Para que as diferentes metodoloxías/probas definidas a continuación sexan cualificadas debe cumprirse cos requisitos de tempo e forma segundo as condicións establecidas para ese efecto polo profesorado durante o transcurso das clases teórico-prácticas, podendo quedar excluídos da posibilidade de cualificación por este motivo.

A) AVALIACIÓN CONTINUA DA PARTE TEÓRICA

- Flipped Learning: 10%
 - Nas clases teóricas (e algunhas prácticas) utilizarase a metodoloxía Flipped Learning nas que solicitará evidencias para entregar en tempo e forma en función de traballo previo á clase (lectura, visionado e análise de vídeo, etcétera). Na clase teórica revisarase devandito traballo previo e explicaranse-resolverán dúbidas.
 - requisito mínimo de 5 sobre 10 para a súa aprobación en cada unha das evidencias solicitadas
- Resolución de problemas e/ou exercicios : 20%
 - probas escritas mediante ferramentas como cuestionarios, formularios...
 - requisito mínimo para a súa aprobación: 5 sobre 10.

B) AVALIACIÓN CONTINUA DA PARTE PRÁCTICA

- Prácticas (asistencia mínima dun 90% para ser avaliado nas metodoloxías vinculadas á Avaliación Continua - flipped learning, aprendizaxe colaborativo...).
- Aprendizaxe colaborativo (30%)
 - de forma integrada nesta metodoloxía utilizaranse outras como
 - presentación
 - simulación
 - foros de discusión
 - debate
 - aprendizaxe mediante Tics
 - etcétera.

C) AVALIACIÓN CONTINUA DA PARTE TEÓRICA-PRÁCTICA

Traballo tutelado (40%)

Requisito mínimo para a súa aprobación: 5 sobre 10)

2. AVALIACIÓN FINAL (en caso de non reunir os requisitos para ser avaliado en avaliación continua.

este tipo de avaliación será aplicable nos estudantes que non cumpran coa asistencia mínima teórica e/ou práctica, ou que non alcancen un ou varios de requisitos mínimos nas probas da parte teórica como práctica.

o estudante deberá presentarse a un exame final da parte que corresponda (teórica ou práctica) establecido no calendario oficial de exames da titulación publicado na web da facultade.

- 30% de Exame Teórico Escrito
 - requisito mínimo de 5 sobre 10 para superalo.
- 40% de Exame Práctico ou proba/traballo que determinará o profesorado en substitución do exame práctico
 - requisito mínimo de 5 sobre 10 para superalo.
- 30% de Traballo Tutelado
 - requisito mínimo de 5 sobre 10.

Non se gardarán as partes aprobadas para a seguinte edición ou convocatoria salvo comunicación explícita do profesorado por correo electrónico a todo o alumnado ou anuncio en MOOVI.

COMENTARIOS SOBRE A NOTA FINAL NA MATERIA DE FUNDAMENTOS DOS DEPORTES COLECTIVOS I

Para realizar o cálculo da nota final é requisito que a nota de cada cada bloque temático por separado (baloncesto e balonmán) sexa como como mínimo dun 5 sobre 10.

Se a nota final dun dos bloques (deporte) non chega ao 5 sobre 10, a materia estará suspensa.

As notas das partes ou bloques aprobados poderanse gardar para convocatorias posteriores en función do que describa o apartado "Segunda convocatoria (e/ou seguintes)

SEGUNDA CONVOCATORIA (E/Ou SEGUINTE)

En 2ª convocatoria ou edición os criterios de avaliación serán os mesmos que na primeira.

Só se gardarán as notas das diferentes partes aprobadas da materia para a 2ª edición de curso académico presente a condición de que o profesorado así o anuncie explicitamente de forma escrita mediante anuncio en MOOVI ou correo electrónico.

Unha vez concluído o curso académico presente o alumnado que suspendese deberá volver cursar e superar ditas partes seguindo os criterios de avaliación da guía docente aprobada para o/o curso/s seguinte/s.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Estriga, Luisa, **TEAM HANDBALL: TEACHING AND LEARNING STEP-BY-STEP: An Instructional Guide**, Agência Nacional ISBN, 2019

Estriga, M.L.; Moreira, I., **Ensino do andebol na escola: ensinar e aprender**, Porto : Universidade do Porto, Faculdade de Despor, 2014

Pinaud, P., Díez, E., **Percepción y creatividad en el proceso de aprendizaje del Balonmano**, Stonberg, 2009

García López, L.M.; Gutiérrez Díaz del Campo, D., **Aprendiendo a enseñar deporte: modelos de enseñanza comprensiva y educación deportiva**, INDE, 2016

Espar, X., **Jugar con el corazón : la excelencia no es suficiente**, Plataforma Editorial, 2013

Bibliografía Complementaria

Méndez, A. (Ed.), **Modelos actuales de iniciación deportiva: Unidades didácticas sobre deportes de invasión**, Wanceulen, 2009

Butler, Joy I.; Griffin, Linda L., **More Teaching Games for Understanding. Move Globally**, Human Kinetics, 2010

Morillo, J., **Balonmano Playa**, Wanceulen, 2009

Daza, G.; González Arévalo, C., **Balonmano Unidades didácticas para Secundaria IX**, Inde, 1999

González, S.; Gil, P.; Contreras, OR; y Pastor, JC, **Propuesta de formación permanente del profesorado en deportes de invasión**, Nº 121, pp. 97-124., 2008

Griffin, L. L., & Butler, J., **Teaching games for understanding: Theory, research, and practice.**, Human Kinetics, 2005

López-Ros, V.; Castejón-Oliva, F.J.; Bouthier, D.; Llobet-Martí, B., **Modelos para una enseñanza comprensiva del deporte. Espacios comunes para el encuentro (y algún desencuentro**, Nº 17 (1), 45-60., Ágora Para La Ef Y El Deporte., 2015

Méndez Giménez, A., **Modelos de enseñanza y síntesis de las investigaciones recientes, en Modelos de enseñanza en Educación Física**, Grupo G5, 2014

Méndez, A., **La Evaluación desde la perspectiva comprensiva. Dificultades y estrategias didácticas para valorar el rendimiento de juego en situaciones modificadas.**, Tándem. Didáctica de la Educación Física, 37, 42-5, 2011

Castejón Oliva, J., **La investigación en iniciación deportiva válida para el profesorado de educación física en ejercicio (Research on sports initiation valid for physical education teachers in-service)**., 2015

Castejón Oliva, F.J.; Giménez Fuentes-Guerra, F.J.; Jiménez Jiménez, F.; López Ros, V. (Coords.), **Investigaciones en formación deportiva**, Wanceulen, 2013

Castejón Oliva, F.J. (Coord.), **Deporte y enseñanza comprensiva**, Wanceulen, 2010

Fernández-Río, J.; Calderón, A.; Hortigëla Alcalá, D.; Pérez-Pueyo, A.; Aznar Cebamano, M, **Modelos pedagógicos en Educación Física: Consideraciones teórico-prácticas para docentes. Revisión.**, nº 413, 2016

Antón García, J.L., **Balonmano recreativo, para todos y en cualquier lugar.**, Gymnos, 2001

Lasierra, G., **1013 ejercicios y juegos aplicados al balonmano**, Paidotribo, 2001

Lasierra, G.; Lavega, P., **1015 juegos y formas jugadas de iniciación a los deportes de equipo**, 3, Paidotribo, 2000

Mariot, J., **Balonmano: De la escuela a las asociaciones deportivas.**, Agonos, 1995

Hernández Moreno, J y otros, **La iniciación a los deportes desde su estructura y dinámica**, INDE, 2000

Antón, J., **Balonmano. Táctica grupal defensiva: concepto, estructura y metodología.**, Grupo Editorial Universitario., 2002

Bonnefoy, G., **Deportes para jugar en equipo. Enseñar balonmano para jugar en equipo**, INDE, 1999

Antón, J., **Balonmano. Táctica grupal ofensiva: concepto, estructura y metodología.**, Gymnos, 1998

Ribeiro, M. & Volossovitch, A., **Andebol. 1, O ensino do andebol dos 7 aos 10 anos**, Faculdade de Motricidade Humana; Federação de Ande, 2004

Ribeiro, M. & Volossovitch, A., **Andebol. 2, O ensino do jogo dos 11 aos 14 anos**, Faculdade de Motricidade Humana; Federação de Ande, 2008

Crespo García, M.J.; Wanceulen Moreno, J.F.; Wanceulen Moreno, A.; Castillo Soler, M., **Neurociencia aplicada al Balonmano: Concepto y 70 tareas para su entrenamiento**, Wanceulen Editorial, 2020

Recomendacións

DATOS IDENTIFICATIVOS**Epistemoloxía da ciencia e deontoloxía profesional no ámbito da actividade física e do deporte**

Materia	Epistemoloxía da ciencia e deontoloxía profesional no ámbito da actividade física e do deporte			
Código	P02G051V01204			
Titulación	Grao en Ciencias da Actividade Física e do Deporte			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	6	FB	2	1c
Lingua de impartición	Castelán			
Departamento	Didácticas especiais			
Coordinador/a	Figueira Rodríguez, Alberto			
Profesorado	Figueira Rodríguez, Alberto Padrón Cabo, Alexis			
Correo-e	AFIGUEIRA@UVIGO.ES			
Web				
Descrición xeral	A materia aporta as nocións básicas que debe posuír o alumnado universitario sobre a construción do coñecemento científico e a ética profesional. Delimita a diferenza entre a ciencia e a profesión no ámbito competencial da titulación do Grado en Ciencias da Actividade Física e o Deporte, e afonda no coñecemento do obxecto de estudo da mesma: motricidade, corporeidade e prácticas corporais.			

Resultados de Formación e Aprendizaxe

Código				
B9	6.1 Coñecer e comprender as bases da metodoloxía do traballo científico.			
B10	6.2 Analizar, revisar e seleccionar o efecto e a eficacia da práctica dos métodos, técnicas e recursos de investigación e da metodoloxía de traballo científico, na resolución de problemas que requiran o emprego de ideas creativas e innovadoras.			
C16	4.3 Desenvolver e poñer en práctica a avaliación técnico-científica dos elementos, métodos, procedementos, actividades, recursos e técnicas que conforman as manifestacións do movemento e dos procesos de condición física e exercicio físico; tendo en conta o desenvolvemento, as características, as necesidades e o contexto dos individuos, os distintos tipos de poboación e os espazos onde se realiza a actividade física e o deporte; nos distintos sectores da intervención profesional e con énfase en poboacións de carácter especial.			
C22	6.2 Analizar, revisar e seleccionar o efecto e a eficacia da práctica dos métodos, técnicas e recursos de investigación e da metodoloxía de traballo científico, na resolución de problemas que requiran o emprego de ideas creativas e innovadoras.			
C23	6.3 Articular e despregar con rigor e actitude científica as xustificacións sobre as que elaborar, apoiar, xustificar e xustificar de forma constante e profesional todos os actos, decisións, procesos, procedementos, actuacións, actividades, tarefas, conclusións, informes e desempeño profesional.			
D16	4.1 Desenvolver con fluidez procedementos e protocolos para resolver problemas non estruturados, imprevisibles e cada vez máis complexos, articulando e despregando un dominio dos elementos, métodos, procesos, actividades, recursos e técnicas que conforman as habilidades motrices básicas, as actividades físicas, as habilidades deportivas, o xogo, a expresión expresiva. actividades corporais e de danza, e actividades na natureza de forma adecuada, eficiente, sistemática, variada e metodoloxicamente integrada para toda a poboación e con énfase en poboacións de carácter especial como: persoas maiores (maiores), escolares, persoas con discapacidade e persoas con patoloxías, problemas de saúde ou asimilados (diagnosticados e/ou prescritos por un médico), tendo en conta o xénero e a diversidade e en calquera sector de intervención profesional da actividade física e do deporte (educación física formal e informal- deporte; formación física e deportiva). ; exercicio físico para a saúde; dirección de actividade física e deporte).			
D17	4.2 Desenvolver con fluidez procedementos e protocolos para resolver problemas non estruturados, impredecibles e cada vez máis complexos, articulando e despregando un dominio dos elementos, métodos, procedementos, actividades, recursos, técnicas e procesos propios da condición física e do exercicio físico de forma adecuada, eficiente e sistemática. , variada e metodoloxicamente integrada para toda a poboación e con énfase en poboacións de carácter especial como: persoas maiores (maiores), escolares, persoas con discapacidade e persoas con patoloxías, problemas de saúde ou similares (diagnosticados e/ou prescritos por un médico).), tendo en conta o xénero e a diversidade e en calquera sector de intervención profesional da actividade física e do deporte.			

D18	4.3 Desenvolver e poñer en práctica a avaliación técnico-científica dos elementos, métodos, procedementos, actividades, recursos e técnicas que conforman as manifestacións do movemento e dos procesos de condición física e exercicio físico; tendo en conta o desenvolvemento, as características, as necesidades e o contexto dos individuos, os distintos tipos de poboación e os espazos onde se realiza a actividade física e o deporte; nos distintos sectores da intervención profesional e con énfase en poboacións de carácter especial.
D24	6.1 Coñecer e comprender as bases da metodoloxía do traballo científico.
D25	6.2 Analizar, revisar e seleccionar o efecto e a eficacia da práctica dos métodos, técnicas e recursos de investigación e da metodoloxía de traballo científico, na resolución de problemas que requiran o emprego de ideas creativas e innovadoras.
D26	6.3 Articular e despregar con rigor e actitude científica as xustificacións sobre as que elaborar, apoiar, xustificar e xustificar de forma constante e profesional todos os actos, decisións, procesos, procedementos, actuacións, actividades, tarefas, conclusións, informes e desempeño profesional.

Resultados previstos na materia

Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe	
Desenvolver con fluidez procedementos e protocolos para resolver problemas non estruturados, imprevisibles e cada vez máis complexos, articulando e despregando un dominio dos elementos, métodos, procesos, actividades, recursos e técnicas que conforman as habilidades motrices básicas, as actividades físicas, as habilidades deportivas, o xogo, a expresión expresiva. actividades corporales e de danza, e actividades na natureza de forma adecuada, eficiente, sistemática, variada e metodoloxicamente integrada para toda a poboación e con énfase en poboacións de carácter especial como: persoas maiores (maiores), escolares, persoas con discapacidade e persoas con patoloxías, problemas de saúde ou asimilados (diagnosticados e/ou prescritos por un médico), tendo en conta o xénero e a diversidade e en calquera sector de intervención profesional da actividade física e do deporte (educación física formal e informal-deporte; formación física e deportiva). ; exercicio físico para a saúde; dirección de actividade física e deporte).	D16	
Desenvolver con fluidez procedementos e protocolos para resolver problemas non estruturados, impredecibles e cada vez máis complexos, articulando e despregando un dominio dos elementos, métodos, procedementos, actividades, recursos, técnicas e procesos propios da condición física e do exercicio físico de forma adecuada, eficiente e sistemática. , variada e metodoloxicamente integrada para toda a poboación e con énfase en poboacións de carácter especial como: persoas maiores (maiores), escolares, persoas con discapacidade e persoas con patoloxías, problemas de saúde ou similares (diagnosticados e/ou prescritos por un médico).), tendo en conta o xénero e a diversidade e en calquera sector de intervención profesional da actividade física e do deporte.	D17	
Desenvolver e poñer en práctica a avaliación técnico-científica dos elementos, métodos, procedementos, actividades, recursos e técnicas que conforman as manifestacións do movemento e dos procesos de condición física e exercicio físico; tendo en conta o desenvolvemento, as características, as necesidades e o contexto dos individuos, os distintos tipos de poboación e os espazos onde se realiza a actividade física e o deporte; nos distintos sectores da intervención profesional e con énfase en poboacións de carácter especial.	C16	D18
Coñecer e comprender as bases da metodoloxía do traballo científico.	B9	D24
Analizar, revisar e seleccionar o efecto e a eficacia da práctica dos métodos, técnicas e recursos de investigación e da metodoloxía de traballo científico, na resolución de problemas que requiran o emprego de ideas creativas e innovadoras.	B10 C22	D25
Articular e despregar con rigor e actitude científica as xustificacións sobre as que elaborar, apoiar, xustificar e xustificar de forma constante e profesional todos os actos, decisións, procesos, procedementos, actuacións, actividades, tarefas, conclusións, informes e desempeño profesional.	C23	D26

Contidos

Tema	
1. Introducción á epistemoloxía da ciencia e á *socioloxía do coñecemento.	1.1 Nocións xerais e vocabulario *epistemolóxico. 1.2 Epistemoloxía e ciencia. 1.3 O coñecemento e o coñecemento científico. 1.4 Fundamentos do coñecemento da realidade.
2. Características do coñecemento. O coñecemento científico. Clasificacións da ciencia	2.1 Características do coñecemento científico. 2.2 Clasificación das ciencias.
3. O obxecto de estudo da ciencia. A construción do obxecto de estudo.	3.1 Obxecto de estudo formal. 3.2 Obxecto de estudo material. 3.3 A investigación científica. 3.4 Debilidades do sistema científico.
4. Delimitación e construción do obxecto de estudo no ámbito das ciencias da actividade física e o deporte.	4.1 O obxecto de estudo nas ciencias da actividade física.

5. A consideración de ciencia e de investigación en motricidade humana, actividade física e deporte.	5.1 Definición semántica do obxecto de estudo.
6. Matriz, paradigma e campo disciplinar no ámbito das ciencias da actividade física e o deporte.	6.1 Matriz, paradigma e campo disciplinar no ámbito das ciencias da actividade física e o deporte. 6.2 Paradigma sistémico.
7. Fontes de información científica. Procura e acceso a información científica.	7.1 Repositorios 7.2 Artigos científicos. 7.3 Libros 7.4 Teses
8. Lectura, análise e avaliación de textos científicos vinculados ás ciencias da Actividade Física e do Deporte.	8. 1 Filtrado, selección , lectura.
9. Redacción científica. Estilos.	9.1 Estilos normalizados. 9.2 Manuais APA.
10. Ontoloxía das Ciencias da Actividade Física e do Deporte.	10.1 Razón de ser das ciencias da Actividade Física.
11. Ética e xustiza social no desempeño profesional.	11.1 Responsabilidade social. 11.2 O bo profesional.
12. Deontoloxía e exercicio profesional. Códigos Deontolóxicos e normativas de exercicio profesional	12.1 Código Deontolóxico. 12.2 Colexios profesionais. *COLEF 12.3 Normativa exercicio profesional.

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Lección maxistral	28	0	28
Seminario	45	0	45
Prácticas de laboratorio	45	0	45
Foros de discusión	30	0	30
Exame de preguntas de desenvolvemento	2	0	2

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Lección maxistral	- Exposición oral con apoio audiovisual dos contidos conceptuais.
Seminario	- Traballo sobre os contidos dirixido polo profesor/a. Técnicas grupais participativas.
Prácticas de laboratorio	Traballo en grupo sobor de aspectos relacionados ca materia con fin eminentemente práctico.
Foros de discusión	- Discusión programada sobre situacións vencelladas á delimitación científica e disciplinar das Ciencias da Actividade Física e do Deporte. - Discusión programada sobre situacións terminolóxicas e identidade epistemolóxica. - Crítica de noticias vencelladas con problemáticas epistemolóxicas das Ciencias da Actividade Física e do Deporte

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Lección maxistral	Exposición da teoría polo profesor ou axentes invitados
Seminario	Sesións de atención personal individuais ou en grupo.
Prácticas de laboratorio	Sesións no laboratorio de informática e nas sas de usos múltiples.
Foros de discusión	Sesións de debate sobre os temas da materia ou outros da actualidade relacionados ca materia.

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Resultados de Formación e Aprendizaxe			
Seminario	Calificación dos traballos realizados	30	B9	C16	D16	
			B10	C22	D17	
				C23	D18	
					D24	
					D25	
					D26	

Prácticas de laboratorio	Calificación dos traballos realizados polo grupo	30	B9 B10	C16 C22 C23	D16 D17 D18 D24 D25 D26
Foros de discusión	Calificación da participación nos foros	10	B9 B10	C16 C22 C23	D16 D17 D18 D24 D25 D26
Exame de preguntas de desenvolvemento	Coñecementos básicos e fundamentais da materia	30	B9		D24 D26

Outros comentarios sobre a Avaliación

A avaliación final consistirá nunha proba escrita de preguntas a desenvolver e preguntas curtas.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Rey Cao, Ana,, **Ciencia y motricidad. Epistemología de las ciencias de la actividad física y el deporte.**, 1ª, Dykinson., 2014, 2014

Bibliografía Complementaria

Rey Cao, Ana, **¡Protestar es cardio! La no ideología ideológica en el campo de las prácticas físico-deportivas.**, 2014

Barbero González, José Ignacio, **La escolarización del cuerpo: reflexiones en torno a la levedad de los valores del capital cuerpo en educación física**, 2005

Martín Acero, Rafael, González Valeiro, Miguel (eds.), **Educación física e deporte no século XXI. VI Congreso Galego de Educación Física.Vol.1: Simposio Internacional de consenso José María Cagigal:**, 1ª ed., A Coruña: **Universidade da Coruña**, 1998

Agencia Nacional de Evaluación de la Calidad y Acreditación, **Libro blanco. Título de grado en ciencias dela actividad física y el deporte**, 2004

Recomendacións

Materias que continúan o temario

Metodoloxía da investigación e estatística na actividade física e o deporte/P02G051V01110

DATOS IDENTIFICATIVOS**Fundamentos dos deportes colectivos II**

Materia	Fundamentos dos deportes colectivos II			
Código	P02G051V01205			
Titulación	Grao en Ciencias da Actividade Física e do Deporte			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	9	OB	2	2c
Lingua de impartición	Castelán			
Departamento	Didácticas especiais			
Coordinador/a	Lago Peñas, Carlos			
Profesorado	Lago Peñas, Carlos Maneiro Dios, Rubén Tourinho González, Carlos Francisco			
Correo-e	clagop@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral				

Resultados de Formación e Aprendizaxe

Código	
B3	2.2 Identificar, comunicar e aplicar criterios científicos anatómico-fisiolóxicos e biomecánicos a un nivel avanzado de competencias no deseño, desenvolvemento e avaliación técnico-científica de procedementos, estratexias, accións, actividades e orientacións adecuadas; prever, minimizar e/ou evitar un risco para a saúde na práctica de actividade física e deportiva en todo tipo de poboación.
B12	7.2 Coñecer, elaborar e saber aplicar as condicións ético-deontolóxicas, estrutural-organizativas, o desempeño profesional e a normativa do exercicio profesional dos Licenciados en Ciencias da Actividade Física e do Deporte, en calquera sector profesional da actividade física e do deporte (educación formal e físico-deportivo informal; adestramento físico e deportivo; exercicio físico para a saúde; dirección de actividade física e deporte); así como poder desenvolver un traballo multidisciplinar.

Resultados previstos na materia

Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe		
aprender a observar o deporte e identificar os aspectos fundamentais e detectar erros e posibles melloras	B1	C11	D1
	B3	C18	D3
	B12	C19	D4
			D5
			D6
			D8
			D13

Contidos

Tema

TEMA 1. Fundamentación teórica do fútbol e o voleibol	1 Orixe e evolución do xogo do Fútbol como deporte: aproximación conceptual.
TEMA 2. Fundamentos técnico-tácticos e didácticos do fútbol e voleibol	2. O reglamento.
TEMA 3 Estructura formal e funcional do fútbol e voleibol	3. Valores educativos do deporte: o Fútbol.
TEMA 4 O proceso de iniciación deportiva ao fútbol e voleibol	4. Estructura sistémica do fútbol. Bases estruturales e funcionales do xogo. 5. O Sistema Deportista (SD) na iniciación. 6. Fases no ensino do Fútbol. 7. As estratexias metodolóxicas no ensino do Fútbol 8. A construción de tarefas no ensino do Fútbol. 9. A sesión. 10. Historia, regulamento e aspectos configuradores do Voleibol. 11. Elementos técnicos básicos. 12. Elementos técnico- tácticos. 13. Táctica Colectiva. 14. Adestramento do Voleibol. 15. Metodoloxía de ensino de Voleibol. 16. O *Voleibol no contexto escolar. 17. Outras maneiras de xogar ao voleibol

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Traballo tutelado	6	30	36
Prácticas con apoio das TIC (Repetida, non usar)	4	30	34
Resolución de problemas	10	46	56
Lección maxistral	33	0	33
Exame de preguntas de desenvolvemento	4	16	20
Traballo	2	20	22
Práctica de laboratorio	12	0	12
Resolución de problemas e/ou exercicios	2	4	6
Exame de preguntas obxectivas	2	4	6

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Traballo tutelado	Resolución de exercicios baixo a dirección do docente
Prácticas con apoio das TIC (Repetida, non usar)	Documentación dos traballos realizados. Preparación de avaliacións
Resolución de problemas	Resolución de exercicios
Lección maxistral	Actividades expostivas do profesor

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Lección maxistral	Respostarase ós estudantes a súas preguntas, de maneira adecuada na clase e de modo máis profundo no horario de tutoría se fose preciso

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Resultados de Formación e Aprendizaxe
Exame de preguntas de desenvolvemento	Fútbol: O exame consistirá na resposta a preguntas teórico-prácticas	40	B12

Traballo	Voleibol: en grupos de 2-4 alumnos se elaboran 2-4 sesiones e impartirse 1 sesión práctica sobre os contenidos presentados nas clases teóricas o realizarase un examen práctico (escrito).	20	B3 B12
Práctica de laboratorio	Voleibol A asistencia será obrigatoria para superar la asignatura. Haberá que aísitir ao 80% das clases prácticas e face-los traballos propostos polo docente.	5	B3 B12
Resolución de problemas e/ou exercicios	Fútbol. Haberá que elaborar sesións prácticas ao longo do curso	10	B3 B12
Exame de preguntas obxectivas	Voleibol: resposta a preguntas teóricas	25	B12

Outros comentarios sobre a Avaliación

A puntuación final será a media aritmética da cualificación obtida na parte da materia de Voleibol e Fútbol. Será necesario alcanzar polo menos unha puntuación de 4 para realizar a media.

Fútbol: O estudiantado que non chegue ao 80% de asistencias ás clases prácticas terá que facer un exame práctico consistente na resolución de supostos prácticos e a execución de habilidades específicas e tarefas no campo. O 40% da nota será o exame teórico, o outro 40% o exame práctico e 20% será a elaboración de sesións prácticas ao longo do curso.

Voleibol: O estudiantado que non chegue ao 80% de asistencias ás clases prácticas, terá que facer un exame teórico que será o 50% da nota, o outro 50% será o exame práctico.

-- en Fútbol e voleibol, se valorará do mesmo xeito que na primeira.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Bibliografía Complementaria

Wise, M., **Voleibol: entrenamiento de la técnica y la táctica**, Hispano-Europea,

Damas Arroyo, **La Enseñanza del voleibol en las escuelas deportivas de iniciación**, Gymnos,

Pimenov, Mikhail Pavlovich, **Voleibol : aprender y progresar : (más de 500 ejercicios del servicio, pase, remate y bloqueo)**, Paidotribo,

Varios, **Reglamento de voleibol : reglamento oficial e internacional**, Flash,

Lucas, Jeff, **El voleibol : iniciación y perfeccionamiento**, Paidotribo,

Bachmann, Edi, **1000 ejercicios y juegos de voleibol y minivolei**, Hispano-Europea,

Moras, Gerard, **La Preparación integral en el voleibol : 1000 ejercicios y juegos**, Paidotribo,

Lago, C., **La enseñanza del Fútbol en la Edad Escolar**, 1ª ed., Wanceulen, 2002

Riera, Joan, **Habilidades en el deporte**, 1ª ed., INDE, 2005

Marí, Pep, **Liderar equipos campeones**, 1ª ed, Plataforma, 2017

Casais, Luis; Lago, Carlos y Dominguez, Eduardo, **Fútbol Base. Entrenamiento en categorías de formación. Vol. 1 y 2.**, 1º ed, MCSports, 2009

Durand, Marc, **El niño y el deporte**, 1ª ed, Paidós, 1988

Castelo, Jorge, **Fútbol. Estructura y dinámica del juego**, 1ª ed, INDE, 1999

Recomendacións

Materias que continúan o temario

Metodoloxía e planificación do adestramento deportivo I/P02G050V01502

Metodoloxía e planificación do adestramento deportivo II/P02G050V01604

Materias que se recomenda cursar simultaneamente

Didáctica dos procesos de ensino-aprendizaxe na actividade física e o deporte I/P02G050V01501

Didáctica dos procesos de ensino-aprendizaxe na actividade física e o deporte II/P02G050V01603

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Fundamentos dos deportes colectivos I/P02G050V01303

DATOS IDENTIFICATIVOS

Actividades físico-deportivas no medio natural e a súa didáctica

Materia	Actividades físico-deportivas no medio natural e a súa didáctica			
Código	P02G051V01206			
Titulación	Grao en Ciencias da Actividade Física e do Deporte			
Descritores	Creditos ECTS 6	Sinale OB	Curso 2	Cuadrimestre 2c
Lingua de impartición	Castelán Galego			
Departamento	Didácticas especiais			
Coordinador/a	Prieto Lage, Iván			
Profesorado	Alonso Fernández, Diego Gutierrez Sánchez, Águeda Prieto Lage, Iván			
Correo-e	ivanprieto@uvigo.es			
Web	http://http://fcced.uvigo.es/gl/			
Descrición xeral	A materia «Actividades físicas e de aventura no medio natural» impártese no segundo cuadrimestre do cuarto curso do Grao en Ciencias da Actividade Física e do Deporte.			

Nesta materia dáse unha visión xeral das actividades e deportes na natureza. Desde unha perspectiva teórica abórdanse as diferentes concepcións actuais máis significativas referentes ao ámbito das actividades e deportes na natureza, e desde unha perspectiva práctica realízase un percorrido a través das actividades máis representativas.

Así mesmo, esta materia é fundamental dentro do plan de estudos da titulación impartida na Universidade de Vigo, debido a que é a única, dentro deste, onde o alumnado ten a oportunidade de obter os coñecementos necesarios sobre o ámbito das actividades e deportes no medio natural, imprescindibles na formación dun Graduado en Ciencias da Actividade Física e do Deporte.

Esta guía docente elaborouse axustándose totalmente ao establecido na memoria da titulación e á normativa específica da universidade e do centro.

Resultados de Formación e Aprendizaxe

Código	
B1	1.1 Comprender, elaborar e saber aplicar os procedementos, estratexias, actividades, recursos, técnicas e métodos que interveñen no proceso de enseñanza-aprendizaxe con eficiencia, desenvolvendo todo o curso da acción en todos os sectores de intervención profesional de actividade física e deporte (enseñanza formal e informal físico-deportiva; adestramento físico e deportivo; exercicio físico para a saúde; dirección de actividade física e deporte).
C3	1.3 Comunicarse e interactuar de forma adecuada e eficiente, na actividade física e deportiva, en diversos contextos de intervención, demostrando habilidades docentes de forma consciente, natural e continua.
C4	1.4. Adaptar a intervención educativa ás características e necesidades individuais de toda a poboación e facendo fincapé en poboacións de carácter especial como: escolares, maiores (maiores), persoas con mobilidade reducida e persoas con patoloxías, problemas de saúde ou similares (diagnosticados e/ou similares). prescrito por un médico), tendo en conta o xénero e a diversidade.
C6	2.2. Identificar, comunicar e aplicar criterios científicos anatómico-fisiolóxicos e biomecánicos a un nivel avanzado de competencias no deseño, desenvolvemento e avaliación técnico-científica de procedementos, estratexias, accións, actividades e orientacións adecuadas; previr, minimizar e/ou evitar un risco para a saúde na práctica de actividade física e deportiva en todo tipo de poboación.
C11	3.1 Analizar, identificar, diagnosticar, promover, orientar e avaliar estratexias, accións e actividades que favorezan a adhesión a un estilo de vida activo e a participación e a práctica regular e saudable da actividade física e do deporte e do exercicio físico de forma adecuada, eficiente e segura por parte dos cidadáns. co fin de mellorar a súa saúde global, benestar e calidade de vida, e facendo fincapé en poboacións especiais como: persoas maiores (maiores), escolares, persoas con discapacidade e persoas con patoloxías, de saúde ou asimiladas (diagnosticadas e/ou prescritas). por un médico) tendo en conta o xénero e a diversidade.
C14	3.4 Promover a educación, a difusión, a información e a orientación constante ás persoas e líderes sobre os beneficios, a significación, as características e os efectos positivos da práctica regular da actividade física e deportiva e do exercicio físico, dos riscos e danos dunha práctica inadecuada e dos elementos e criterios que identifiquen a súa correcta execución, así como información, orientación e asesoramento sobre as posibilidades de actividade física e deportiva adecuadas no seu contorno en calquera sector de intervención profesional.

C18 5.2 Identificar, organizar, dirixir, planificar, coordinar, implantar e realizar unha avaliación técnico-científica dos distintos tipos de actividades físicas e deportivas adaptadas ao desenvolvemento, características e necesidades das persoas e ao tipo de actividade, espazo e actividade. entidade, en todo tipo de actividades físicas e servizos deportivos, incluídos os eventos deportivos, e en calquera tipo de organización, poboación, contexto, medio e poboación e facendo fincapé en poboacións especiais como: persoas maiores (maiores), escolares, persoas con discapacidade. e persoas con patoloxías, problemas de saúde ou similares (diagnosticados e/ou prescritos por un médico) e en calquera sector da actividade física profesional e da intervención deportiva (educación físico-deportiva formal e informal; adestramento físico e deportivo; exercicio físico para a saúde; dirección). da actividade física e do deporte) garantindo a seguridade, a eficacia e a profesionalidade na actividade desenvolvida cumprindo a normativa vixente.

D16 4.1 Desenvolver con fluidez procedementos e protocolos para resolver problemas non estruturados, imprevisibles e cada vez máis complexos, articulando e despregando un dominio dos elementos, métodos, procesos, actividades, recursos e técnicas que conforman as habilidades motrices básicas, as actividades físicas, as habilidades deportivas, o xogo, a expresión expresiva. actividades corporales e de danza, e actividades na natureza de forma adecuada, eficiente, sistemática, variada e metodoloxicamente integrada para toda a poboación e con énfase en poboacións de carácter especial como: persoas maiores (maiores), escolares, persoas con discapacidade e persoas con patoloxías, problemas de saúde ou asimilados (diagnosticados e/ou prescritos por un médico), tendo en conta o xénero e a diversidade e en calquera sector de intervención profesional da actividade física e do deporte (educación física formal e informal- deporte; formación física e deportiva). ; exercicio físico para a saúde; dirección de actividade física e deporte).

Resultados previstos na materia

Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe
1. Comprender, elaborar y saber aplicar los procedimientos, estrategias, actividades, recursos, técnicas y métodos que intervienen en el proceso de enseñanza-aprendizaje con eficiencia, desarrollando todo el curso de la acción en la enseñanza formal e informal físico-deportiva	B1
2. O alumnado será capaz de coñecer e aplicar o marco xurídico do ámbito profesional das actividades no medio natural	C3
3. O alumnado será capaz identificar e valorar os riscos que poidan derivarse do uso dos equipamentos e instalacións deportivas das actividades no medio natural	C4
4. O alumnado será capaz de coñecer e comprender os fundamentos das actividades na natureza	C6
5. O alumnado será capaz de identificar os riscos que se derivan para a saúde da práctica de actividades físicas inadecuadas na contorna natural	C11
6. O alumnado será capaz de deseñar, desenvolver e avaliar os procesos de ensino-aprendizaxe relativos á actividade física e do deporte, con atención ás características individuais e contextuales das persoas	C14
8. O alumnado será capaz de actuar dentro dos principios éticos necesarios para o correcto exercicio profesional.	C18
7. O alumnado será capaz de seleccionar e saber utilizar o material e equipamento deportivo adecuado para cada tipo de actividade no medio natural	D16

Contidos

Tema	
1. Fundamentos teóricos das actividades físico-deportivas no medio natural	1.1. Fundamentos teóricos. 1.2. Primeros auxilios no medio natural. 1.3. Actividades físico-deportivas no medio natural e sostenibilidade.
2. Actividades físico-deportivas no medio natural e a súa didáctica	2.1. Sendeirismo e montañismo 2.2. Orientación 2.3. Técnicas ao aire libre / Supervivencia 2.4. Escalada e técnicas con corda 2.5. Bicicleta de montaña 2.6. Tiro con arco 2.7. Surf 2.8. Outras actividades físico-deportivas no medio natural
3. Organización e planificación das actividades físico-deportivas no medio natural no ámbito formal e non formal	3.1. Ámbito formal 3.2. Ámbito non formal

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Lección maxistral	16	0	16
Gamificación	5	10	15
Resolución de problemas de forma autónoma	0	28	28
Prácticas de laboratorio	30	3	33
Traballo tutelado	1.5	25	26.5

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente	
	Descrición
Lección maxistral	Exposición por parte del profesorado de los contenidos sobre la materia.
Gamificación	A lección maxistral ordinaria efectuada na aula teórica combinarase con actividades interactivas en gran grupo (xogos de preguntas) para os estudantes que asistan a clase, onde poderán conseguir puntos para a avaliación final.
Resolución de problemas de forma autónoma	Actividade na que se formulan exercicios relacionados coa materia. O estudantado debe desenvolver os exercicios de forma autónoma.
Prácticas de laboratorio	Actividades de aplicación dos coñecementos a situacións concretas e de adquisición de habilidades básicas e procedimentais relacionadas coa materia obxecto de estudo. Desenvólvense en espazos especiais con equipamento especializado (pavillón da facultade ou exteriores).
Traballo tutelado	Rexistro e análise por parellas ou pequenos grupos (a decisión do profesorado) dunha ruta por Galicia/España. Elaboración dun informe da ruta en base a uns parámetros establecidos polo profesorado.

Atención personalizada	
Metodoloxías	Descrición
Lección maxistral	A atención personalizada do estudantado realizarase tanto durante o desenvolvemento das sesións de aula como posteriormente no despacho físico ou virtual (Sala 2067 - Prof. Iván Prieto Lage / Salga 50 - Prof. Diego Alonso Fernández) e de correos electrónicos.
Prácticas de laboratorio	A atención personalizada do estudantado realizarase tanto durante o desenvolvemento das sesións de laboratorio (no pavillón ou nos exteriores da Facultade), como posteriormente no despacho físico ou virtual (Sala 2067 - Prof. Iván Prieto Lage / Salga 50 - Prof. Diego Alonso Fernández) e de correos electrónicos.
Traballo tutelado	A atención personalizada do estudantado realizarase tanto durante o desenvolvemento das sesións de aula como posteriormente no despacho físico ou virtual (Sala 2067 - Prof. Iván Prieto Lage / Salga 50 - Prof. Diego Alonso Fernández) e de correos electrónicos.
Resolución de problemas de forma autónoma	A atención personalizada do estudantado realizarase no despacho físico ou virtual (Sala 2067 - Prof. Iván Prieto Lage / Salga 50 - Prof. Diego Alonso Fernández) ou a través de correos electrónicos.
Gamificación	A atención personalizada do estudantado realizarase tras a finalización da actividade interactiva na aula, no despacho físico ou virtual (Sala 2067 - Prof. Iván Prieto Lage / Salga 50 - Prof. Diego Alonso Fernández) ou a través de correos electrónicos.
Probas	Descrición
Exame de preguntas obxectivas	A atención personalizada do estudantado realizarase no despacho físico ou virtual (Sala 2067 - Prof. Iván Prieto Lage / Salga 50 - Prof. Diego Alonso Fernández) ou a través de correos electrónicos.

Avaliación			
	Descrición	Cualificación	Resultados de Formación e Aprendizaxe
Gamificación	Tras a lección maxistral da aula, realizarase unha actividade interactiva en gran grupo a modo de xogo de preguntas onde se avaliarán os aspectos conceptuais da materia. Avaliaranse os seguintes resultados previstos na materia: 1,3,4,5,6,7 y 8	10	B1 C4 C6 C11 C14 C18
Resolución de problemas de forma autónoma	Haberá 14 cuestionarios/tarefas en Moovi. Tras realizar todas as actividades propostas, se a media é inferior a 7,5 puntos, a puntuación deste apartado será de 0 puntos. Avaliaranse os seguintes resultados previstos na materia: 1,3,4,5,6,7 y 8	14	B1 C4 C6 C11 C14 C18

Prácticas de laboratorio	Asistencia e realización das 13 clases prácticas da materia. O estudante que teña 3 faltas ou máis perderá a avaliación continua (e por tanto debe examinarse mediante o procedemento de AVALIACIÓN GLOBAL - NON CONTINUA-). Avaliaranse os seguintes resultados previstos na materia: 1,2,3,4,5,6,7 y 8	26	B1	C3 C4 C6 C11 C14 C18	D16
Traballo tutelado	Realización dun traballo en pequenos grupos relacionado coa creación dun roteiro ao aire libre mediante a aplicación de Wikiloc. Avaliaranse os seguintes resultados previstos na materia: 1,2,3,4,5,6,7 y 8	25	B1	C3 C4 C6 C11 C14 C18	D16
Exame de preguntas obxectivas	Exame de preguntas pechadas con diferentes alternativas de resposta. O estudante deberá sacar un mínimo de 5 sobre 10 para que a puntuación do exame compute na cualificación final. Avaliaranse os seguintes resultados previstos na materia: 1,3,4,5,6,7 y 8	25	B1	C4 C6 C11 C14 C18	D16

Outros comentarios sobre a Avaliación

Todo o estudantado asista ou non ás aulas, ten dereito a ser avaliado (mediante exame ou segundo estableza a guía docente).

CONVOCATORIA 2º CUADRIMESTRE (maio-xuño)

Estudantado de AVALIACIÓN CONTINUA (cualificacións e CRITERIOS para cumprir a avaliación continua):

- **Gamificación (xogos de preguntas).** Durante algunhas clases teóricas, a través da app Kahoot, realizaranse actividades interactivas de preguntas en grupo onde se concederán puntos da nota final en función da cualificación na devandita actividade. Estes exercicios supoñen o 10% da nota final.
- **Resolución de problemas de forma autónoma (cuestionarios/tarefas en Moovi).** A cualificación dos cuestionarios/tarefas supón un 14%. Haberá 14 cuestionarios/tarefas. Tras realizar as actividades propostas, se o estudante ten unha media inferior a 7,5 puntos, este apartado computará 0 puntos.
- **Prácticas de laboratorio (asistencia e REALIZACIÓN das clases prácticas).** A cualificación das mesmas supón un 26%. O estudante que teña nas prácticas obrigatorias 3 faltas ou máis deixará de ser avaliado polo procedemento de avaliación continua e automaticamente pasará a ser avaliado mediante o procedemento de avaliación global -non continua- (non hai ningunha posibilidade de xustificar unha falta de asistencia; por iso é polo que se poidan ter ata tres). O estudante que asista ao práctica pero NON a realice non lle computará como unha falta de asistencia, pero si terá unha cualificación de cero na devandita sesión (por tanto, non aumenta puntuación). Como en principio hai 13 prácticas, cada unha terá un valor dun 2% da nota final. No caso de que, por festivo, houberse un menor número de prácticas, ese 26% reduciríase un 2% por cada práctica que non houberse, pasando esa porcentaxe ao exame de preguntas obxectivas. *A práctica de surf é voluntaria, por tanto non se considera falta se non se asiste, pero se o estudante realízaa puntuaralle.*
- **Traballo tutelado.** Creación dun roteiro ao aire libre mediante a aplicación de Wikiloc e baixo unha serie de parámetros establecidos polo profesorado. A cualificación deste traballo supón un 25%. Será un traballo en grupos de catro persoas.
- **Exame de preguntas obxectivas.** A cualificación supón un 25%. Consiste nun exame de preguntas pechadas con diferentes alternativas de resposta da materia. O estudante deberá sacar un mínimo de 5 sobre 10 para que a puntuación do exame compute en cualificación final. Suspende este exame (con menos dun 5) non implica perder a avaliación continua.

Un estudante supera a materia cando obtívase un mínimo de cinco sobre dez na suma dos apartados anteriores. Se na convocatoria de 2º cuadrimestre (maio-xuño), un estudante perde a avaliación continua, deberá presentarse mediante o procedemento de avaliación global -non continua-.

Estudantado de AVALIACIÓN GLOBAL -NON CONTINUA- (para o estudantado que non cumpre os criterios da avaliación continua):

- **Exame de preguntas obxectivas.** A cualificación supón un 33%. Consiste nun exame de preguntas pechadas con diferentes alternativas de resposta sobre a materia relacionadas co seu parte teórica. O estudante deberá sacar un mínimo de 5 sobre 10 para que a puntuación do exame compute en cualificación final.

- **Exame de preguntas obxectivas.** A cualificación supón un 33%. Consiste nun exame de preguntas pechadas con diferentes alternativas de resposta sobre a materia relacionadas co seu parte práctica. O estudante deberá sacar un mínimo de 5 sobre 10 para que a puntuación do exame compute en cualificación final.
- **Traballo tutelado.** A cualificación supón un 34%. Entrega do traballo sobre a creación de roteiros ao aire libre. O estudante deberá sacar un mínimo de 5 sobre 10 para que a puntuación do traballo compute en cualificación final. A cualificación final da materia obterase realizando a suma das tres partes. Un estudante supera a materia cando obtivese un mínimo de cinco sobre dez, a condición de que superase as tres probas.

CONVOCATORIA EXTRAORDINARIA (xuño-xullo)

Avaliarase mediante o procedemento de avaliación non continua (gárdanse as cualificacións da avaliación continua da convocatoria de 2º cuatrimestre -maio-xuño-).

CONVOCATORIA DE FIN DE CARRERA (setembro)

Avaliarase mediante o procedemento de avaliación non continua (non se gardan as cualificacións da avaliación continua doutras convocatorias).

Publicación das cualificacións e exames oficiais

As cualificacións de cada convocatoria serán publicadas en Moovi, onde se indicarán as datas de revisión dos exames. As datas oficiais dos exames pódense consultar na web da facultade na apartado "Docencia - Exames".

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

VIGO, M., **Manual para dirigentes de campamentos organizados**, Stadium, 2005

BERNAL RUIZ, J., **Organización de campamentos en la escuela**, Wanceulen, 2002

COLORADO, J., **Montañismo y Trekking. Manual completo**, Manuales Desnivel, 2010

SANTOS PASTOR, M. L., **Las actividades en el medio natural en la educación física escolar**, Wanceulen, 2002

MURCIA, M., **Prevención, seguridad y autorescate**, Desnivel editorial, 2001

VARIOS, **Señalización de Senderos**, FEDME, 2009

EEAM, **Escuela Española de alta montaña. Certificado de iniciación al montañismo**, Barrabés editorial, 2001

MILSON, F., **El libro de la bicicleta de montaña: mantenimiento y reparación**, OMEGA, 2009

Granero Gallegos, A., Baena Extremera, A., **Actividades físicas en el medio natural: Teoría y práctica para la Educación Física**, Wanceulen, 2010

Bibliografía Complementaria

Rojas Pedregosa, P., **La bicicleta y su desarrollo práctico en Educación Secundaria**, Wanceulen, 2016

Recomendacións

Outros comentarios

1. Cada semana, o estudantado ten en Moovi os contidos que se impartirán na materia, así como o material (apuntamentos, lecturas, vídeos, etc.) para traballar estes contidos. Para un maior aproveitamento das clases teóricas e prácticas, recoméndase facer uso deste material antes de asistir a devanditas clases.

2. Formalizar canto antes o grupo en Moovi (catro persoas) para a realización do traballo da materia.

3. Estudar e traballar o material da materia de forma continuada, tanto para a realización dos cuestionarios semanais como para a preparación do exame.

4. Expor aos profesores da materia todas as preguntas/consultas que se consideren necesarias en cada momento referidas ao temario, prácticas, cuestionarios, traballos, etc.

5. Comunicar ao profesorado as suxestións de mellora da materia.

6. Realizar o traballo da materia ao longo do cuatrimestre. Na primeira semana da materia daranse as directrices de como se debe realizar devandito traballo. Por tanto, recoméndase a asistencia á clase teórica.

7. Recoméndase consultar o blog da materia para ampliar información: <https://afamnuvigo.blogspot.com/>

DATOS IDENTIFICATIVOS**Fundamentos dos deportes ximnásticos**

Materia	Fundamentos dos deportes ximnásticos			
Código	P02G051V01207			
Titulación	Grao en Ciencias da Actividade Física e do Deporte			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	9	OB	2	2c
Lingua de impartición	Castelán Galego			
Departamento	Didácticas especiais			
Coordinador/a	Gutierrez Sánchez, Águeda Fernández Villarino, María de los Ángeles			
Profesorado	Fernández Villarino, María de los Ángeles Gutierrez Sánchez, Águeda Reguera López de la Osa, Xoana			
Correo-e	agyra@uvigo.gal marianfv@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral				

Resultados de Formación e Aprendizaxe

Código	
B1	1.1 Comprender, elaborar e saber aplicar os procedementos, estratexias, actividades, recursos, técnicas e métodos que interveñen no proceso de enseñanza-aprendizaxe con eficiencia, desenvolvendo todo o curso da acción en todos os sectores de intervención profesional de actividade física e deporte (enseñanza formal e informal físico-deportiva; adestramento físico e deportivo; exercicio físico para a saúde; dirección de actividade física e deporte).
C3	1.3 Comunicarse e interactuar de forma adecuada e eficiente, na actividade física e deportiva, en diversos contextos de intervención, demostrando habilidades docentes de forma consciente, natural e continua.
C6	2.2. Identificar, comunicar e aplicar criterios científicos anatómico-fisiolóxicos e biomecánicos a un nivel avanzado de competencias no deseño, desenvolvemento e avaliación técnico-científica de procedementos, estratexias, accións, actividades e orientacións adecuadas; prever, minimizar e/ou evitar un risco para a saúde na práctica de actividade física e deportiva en todo tipo de poboación.
C7	2.3 Diseñar e aplicar de forma fluída, natural, consciente e continuada, un exercicio físico e unha condición física adecuados, eficientes, sistemáticos, variados, baseados en evidencia científica, para o desenvolvemento de procesos de adaptación e mellora ou readaptación de determinadas capacidades de cada persoa en relación ao ser humano. o movemento e a súa optimización; co fin de poder resolver problemas desestruturados, de complexidade crecente e imprevisibles e con énfase en poboacións de carácter especial.
C14	3.4 Promover a educación, a difusión, a información e a orientación constante ás persoas e líderes sobre os beneficios, a significación, as características e os efectos positivos da práctica regular da actividade física e deportiva e do exercicio físico, dos riscos e danos dunha práctica inadecuada e dos elementos e criterios que identifiquen a súa correcta execución, así como información, orientación e asesoramento sobre as posibilidades de actividade física e deportiva adecuadas no seu contorno en calquera sector de intervención profesional.
C20	5.4 Identificar, organizar, dirixir, planificar, coordinar, implantar e realizar a avaliación técnico-científica dos recursos organizativos e materiais e das instalacións deportivas, incluíndo o seu deseño básico e funcional, así como a adecuada selección e utilización, para cada tipo de actividade, con a finalidade de conseguir actividades físicas e deportivas seguras, eficientes e saudables, adaptadas ao desenvolvemento, características e necesidades das persoas e ao tipo de actividade, espazo e entidade en calquera tipo de organización, poboación, contexto e en calquera sector de intervención profesional de actividade física e deportiva e facendo fincapé nas poboacións de carácter especial e garantindo a seguridade, a eficacia e a profesionalidade na actividade desenvolvida no cumprimento da normativa vixente.
D16	4.1 Desenvolver con fluidez procedementos e protocolos para resolver problemas non estruturados, imprevisibles e cada vez máis complexos, articulando e despregando un dominio dos elementos, métodos, procesos, actividades, recursos e técnicas que conforman as habilidades motrices básicas, as actividades físicas, as habilidades deportivas, o xogo, a expresión expresiva. actividades corporales e de danza, e actividades na natureza de forma adecuada, eficiente, sistemática, variada e metodoloxicamente integrada para toda a poboación e con énfase en poboacións de carácter especial como: persoas maiores (maiores), escolares, persoas con discapacidade e persoas con patoloxías, problemas de saúde ou asimilados (diagnosticados e/ou prescritos por un médico), tendo en conta o xénero e a diversidade e en calquera sector de intervención profesional da actividade física e do deporte (educación física formal e informal- deporte; formación física e deportiva). ; exercicio físico para a saúde; dirección de actividade física e deporte).

- D30 7.3 Comprender, saber explicar e difundir as funcións, responsabilidades e importancia dun bo profesional Licenciado en Ciencias da Actividade Física e do Deporte, así como analizar, comprender, identificar e reflexionar de forma crítica e autónoma sobre a súa identidade, formación e rendemento profesional para acadar o fins e beneficios da actividade física e do deporte de forma adecuada, segura, saudable e eficiente en todos os servizos físico-deportivos ofrecidos e prestados e en calquera sector profesional da actividade física e do deporte.

Resultados previstos na materia

Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe
1. Comprender, elaborar e saber aplicar os procedementos, estratexias, actividades, recursos, técnicas e métodos que interveñen no proceso de ensino-aprendizaxe con eficiencia, desenvolvendo todo o curso da acción no ensino formal e informal físico-deportiva.	B1
2. O alumnado será capaz de identificar os elementos e parámetros que configuran a estrutura das modalidades ximnásticas: aspectos regulamentarios, espazos de acción, habilidades técnicas, habilidades manipulativas, habilidades coreográficas e habilidades acrobáticas.	C3
3. O alumnado será capaz de coñecer e comprender os fundamentos e contidos didácticos que permitan desenvolver o proceso de ensino-aprendizaxe relacionados coas habilidades ximnásticas.	C6
4. O alumnado será capaz de utilizar os principios técnicos e os recursos metodolóxicos que lle permitan intervir, desde a perspectiva educativa ou deportiva en relación ás habilidades ximnásticas.	C7
5. O alumnado será capaz de dominar as técnicas ximnásticas para a súa correcta aplicación, así como os aspectos de seguridade na execución (axuda e colocación do material).	C14
6. O alumnado será capaz de deseñar e aplicar instrumentos de observación sistemática para identificar ou corrixir modelos de execución propios destes deportes ximnásticos.	C20
7. O alumnado será capaz de aplicar adecuadamente diferentes recursos didácticos en función dos materiais dispoñibles (establecemento de obxectivos, feedback, reforzos, etc.) para mellorar os movementos técnicos e artísticos destes deportes.	D16
8. O alumnado será capaz de actuar dentro dos principios éticos necesarios para o correcto exercicio profesional.	D30

Contidos

Tema	
1. Fundamentación teórica dos deportes ximnásticos	1.1. Os deportes ximnásticos no contexto das Ciencias da Actividade Física e do Deporte. 1.2. Antecedentes históricos e organismos que regulan os deportes ximnásticos 1.3. Valoración e xuízo dos concursos ximnásticos.
2. Fundamentos técnicos, artísticos e didácticos dos deportes ximnásticos: Habilidades rítmico-expresivas e Habilidades ximnástico-acrobáticas.	BLOQUE RÍTMICO-EXPRESIVO. XIMNASIA RÍTMICA 2.1. As habilidades da Ximnasia Rítmica no contexto das Ciencias da Actividade Física e do Deporte. 2.1.1. Concepto e preliminares. 2.1.2. Habilidades técnicas corporais. 2.1.3. Habilidades técnicas manipulativas. BLOQUE XIMNÁSTICO-ACROBÁTICO. 2.2. Elementos ximnásticos pre-acrobáticos de nivel escolar. 2.2.1. Rodamientos (Volteretas e Roda lateral) 2.2.2. Equilibrios ximnásticos (ACI e ABI) 2.2.3. Saltos de plinto. 2.2.4. Familiarización co minitramp. 2.3. Elementos ximnásticos acrobáticos de chan. 2.3.1. Saltos adiante e laterais con impulso dunha perna e apoio intermedio (Pomba e Roldada). 2.3.2. Saltos de volteo libre completo con impulso de ambas as pernas (adiante e atrás) 2.3.3. Saltos atrás con impulso de ambas as pernas e apoio de mans intermedio (Flic-flac).

3. Estrutura formal e funcional dos deportes ximnásticos

- BLOQUE RÍTMICO-EXPRESIVO.
 3.1. Elementos definitorios da Ximnasia Rítmica.
 3.2. Estrutura e composición da Ximnasia Rítmica

- BLOQUE XIMNÁSTICO-ACROBÁTICO
 3.3. Estrutura espacial dos movementos ximnásticos
 3.4. Características dinámicas dos movementos ximnásticos.
 3.5. Equilibrio corporal
 3.6. As capacidades físicas nos deportes ximnásticos.

4. Proceso de iniciación deportiva dos deportes ximnásticos: rítmico-expresivos e ximnástico-acrobáticos

- BLOQUE RÍTMICO-EXPRESIVO
 4.1. Os parámetros musicais como elementos fundamentais das habilidades rítmico-expresivas.
 4.2. A música e os Pasos Básicos de Ximnasia Aeróbica.
 4.2.1 Elementos clave da música en Ximnasia Aeróbica
 4.2.2 A iniciación a través do xogo en Ximnasia Aeróbica.
 4.2.3 Os pasos básicos como soporte dos deseños coreográficos.
 4.2.4 As opcións coreográficas en Ximnasia Aeróbica.
 4.3. A ocupación do espazo de acción como estratexia expresiva.
 4.4. A danza clásica como a base das habilidades técnico-corporais
 4.5. As habilidades corporais de equilibrio, de rotación e de salto.
 4.6. Habilidades manipulativas dos aparellos.
 4.7. Elementos colaborativos e cooperativos.
 4.8. O proceso compositivo no ámbito das habilidades rítmico-expresivas.

- BLOQUE XIMNÁSTICO-ACROBÁTICO
 4.9. A Ximnasia Acrobática no ámbito educativo.
 4.9.1. As presas de mans.
 4.9.2. Diferentes roles do alumnado.
 4.9.3. As asistencias e axudas manuais
 4.9.4. Organización e medidas sistemáticas nas fases estruturais das formacións grupales (figuras e pirámides).

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Lección maxistral	28	54	82
Gamificación	2	4	6
Prácticas de laboratorio	40	40	80
Resolución de problemas de forma autónoma	4	8	12
Traballo tutelado	0	11	11
Cartafol/dossier	0	1	1
Exame de preguntas obxectivas	2	2	4
Resolución de problemas e/ou exercicios	2	2	4
Práctica de laboratorio	0	25	25

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Lección maxistral	As sesións maxistras utilizaranse para a exposición e explicación dos contidos teóricos e aclaración dos contidos prácticos da materia. Constitúe unha actividade presencial na aula.
Gamificación	A lección maxistral efectuada na aula teórica combinarase con actividades interactivas en gran grupo (xogos de preguntas a través da app Kahoot) para os estudantes que asistan a clase, onde se poderán conseguir puntos para a avaliación final.
Prácticas de laboratorio	Vivenciación dos contidos teórico-prácticos guiados polo profesorado, onde se terá en conta os procesos metodolóxicos de ensino-aprendizaxe, facendo especial fincapé nos aspectos técnicos e de execución dos deportes ximnásticos. As prácticas teñen como obxectivo traballar formalmente o saber facer (competencia procedimental). No entanto, é preciso ter en conta que tamén traballan o saber, o saber ser e o saber estar. - Execución e exposición da coreografía elaborada en colaboración cos compañeiros. - Execución dun exercicio ximnástico proposto pola profesora. - Exposición con soporte audiovisual dun elemento ximnástico mediante a metodoloxía traballada.

Resolución de problemas de forma autónoma	<ul style="list-style-type: none"> - Exporase o desenvolvemento dunha coreografía que terá por referencia as modalidades ximnásticas tratadas no desenvolvemento da materia. - Traballarán a execución técnica dos elementos ximnásticos durante o proceso metodolóxico de ensino-aprendizaxe levada a cabo na materia. - Traballarase a avaliación técnica e a composición dos deportes ximnásticos mediante a análise de exercicios en vídeo.
Traballo tutelado	Terá un carácter grupal e utilizarase para a orientación e revisión dos traballos coreográficos e de execución ximnástica propostos nas metodoloxías anteriores.
Cartafol/dossier	Realizarase por cada grupo práctico e estará destinado a construción da composición coreográfica. Elaborarase práctica a práctica

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Lección maxistral	A atención personalizada do estudiantado realizarase tanto durante o desenvolvemento das sesións de aula como posteriormente no despacho físico, virtual ou de correos electrónicos das profesoras Águeda Gutiérrez e Marián Fernández.
Gamificación	A atención personalizada do estudiantado realizarase tras a finalización da actividade interactiva na aula, despacho físico, virtual ou a través do correo electrónico das profesoras.
Prácticas de laboratorio	A atención personalizada do estudiantado realizarase tanto durante o desenvolvemento das sesións de laboratorio (ximnasio da facultade) como posteriormente en en o despacho físico, virtual ou de correos electrónicos das profesoras Águeda Gutiérrez e Marián Fernández.
Resolución de problemas de forma autónoma	Asesoramento e tutoría para a resolución dos problemas propostos na materia. Este tempo está reservado para atender e resolver as preocupacións dos estudantes. A atención será individual e en grupos pequenos, dependendo da natureza da atención, tanto no despacho físico, virtual ou por correo electrónico das profesoras da materia.
Traballo tutelado	Orientación do estudiantado e resolución de dúbidas sobre os traballos a realizar. Realizarase tanto durante o desenvolvemento das sesións de aula como posteriormente no despacho físico, virtual ou de correos electrónicos das profesoras Águeda Gutiérrez e Marián Fernández.

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Resultados de Formación e Aprendizaxe		
Gamificación	Tras a lección maxistral de aula, realizarase unha actividade interactiva en gran grupo a modo de xogo de preguntas onde se avaliarán os aspectos conceptuais da materia. Avaliaranse os seguintes resultados previstos na materia: 1,2,3,4,5,6,7 e 8.	5	B1	C3 C6 C7 C14 C20	D16 D30
Prácticas de laboratorio	Asistencia ás 14 clases prácticas da materia. A avaliación farase de forma continua mediante o control de asistencia do alumnado. Bloque Ximnástico-Acrobático: Desenvolvemento e posto en práctica dunha progresión metodolóxica dos elementos ximnásticos traballados ao longo das sesións. Avaliaranse os seguintes resultados previstos na materia: 1,2,3,4,5,6,7 e 8.	La evaluación de esta sección será realizada por las personas que tengan más de 2 faltas de asistencia en HGA.	B1	C3 C6 C7 C14 C20	D16 D30
Traballo tutelado	HABILIDADES XIMNÁSTICO-ACROBÁTICAS: Traballo en grupo sobre un elemento ximnástico asignado	15			
Cartafol/dossier	Realizarase por cada grupo práctico e estará destinado a construción da composición coreográfica. Elaborarase práctica a práctica	5	B1	C3 C6 C7 C14	D16 D30

Exame de preguntas obxectivas	Proba escrita de preguntas curtas, tipo test ou de desenvolvemento dos contidos teóricos e prácticos. Avaliaranse os seguintes resultados previstos na materia: 1,2,3,4,5,6,7 e 8.	40	B1	C3 C6 C7 C14 C20	D16 D30
Resolución de problemas e/ou exercicios	Valoración de exercicios ximnásticos en vídeo, en funión dos contidos traballados nas sesións prácticas Avaliaranse os seguintes resultados previstos na materia: 1,2,3,4,5,6,7 e 8.	10	B1	C3 C6 C7 C14 C20	D16 D30
Práctica de laboratorio	- Bloque Rítmico-Expresiva: Realización dunha coreografía de forma grupal onde se combinarán todos os contidos prácticos dos fundamentos dos deportes ximnásticos. - Bloque Ximnástico-Acrobático: Execución técnica dos elementos ximnásticos traballados nas sesións prácticas. Avaliaranse os seguintes resultados previstos na materia: 1,2,3,4,5,6,7 e 8.	25	B1	C3 C6 C7 C14 C20	D16 D30

Outros comentarios sobre a Avaliación

CUALIFICACIÓN FINAL da materia resultará da integración das distintas notas das actividades realizadas tanto nos contidos de Habilidades Rítmico-Expresivas como nos contidos de Habilidades Ximnástico-Acrobáticas. Deberán ter superadas todas as partes para obter unha cualificación positiva. Os alumnos e alumnas que non realicen todas as actividades de avaliación obterán a cualificación final de suspenso, aínda que algunhas actividades estean aprobadas. Si algunha persoa realiza só algunhas das actividades do curso terán a cualificación de suspenso, xa que se realiza unha avaliación continua de todas as actividades propostas.

Cando o estudiantado necesite de máis dunha convocatoria para superar a materia, gardaranse notas parciais durante a segunda convocatoria; é dicir, na convocatoria extraordinaria de xuño/xullo manteranse aquelas notas parciais que teñan superadas, e só se presentarán a aquelas que non superaron. Para as demais convocatorias, o estudiantado deberá concorrer da mesma maneira a unha proba escrita de pregunta curta, tipo test ou de desenvolvemento e dunha proba practica de execución e metodolóxica dos contidos traballados para superar a materia. Igualmente deberá presentar o traballo co seu soporte audiovisual do elemento ximnástico asignado pola profesora e elaborado segundo o desenvolvemento dos contidos traballados durante o curso. A revisión de exames será no despacho das profesoras unha vez concluída a corrección.

OBSERVACIÓNS:

A PARTICIPACIÓN ACTIVA DO ALUMNADO NAS SESIÓNS PRESENCIAIS É UN FACTOR QUE DETERMINA O PROCESOA asistencia ás sesións prácticas será OBRIGATORIA (máximo falta de 2 sesións prácticas) Aplicarase de forma individualiza a cada un dos 2 Bloques da materia (Bloque Rítmico-Expresiva e Bloque Ximnástico-Acrobática).

Os alumnos e alumnas que participen activamente, como mínimo, ao 80% das sesións deben obter o 50% da máxima puntuación posible na proba teórica e nas probas prácticas para consideralas superadas.

Os alumnos e alumnas que NON participen activamente (meros observadores), como mínimo ao 80% das sesións, deben obter o 65% da máxima puntuación posible na proba teórica e nas probas prácticas para consideralas superadas. Este aspecto é tido en conta igualmente para os que non asisten ao mínimo esixido das sesións prácticas.

O alumnado discapacitado para a práctica motriz, poderá solicitar a adaptación das tarefas motrices a realizar nas sesións e nas probas de avaliación, no grao que as competencias da materia permítano. Aos incapacitados temporalmente para a práctica deportiva, a avaliación das probas prácticas de execución ximnástica realizaráselle cando a súa incapacidade temporal permítallo e no caso do bloque de habilidades rítmico-expresivas realizarase a través do visionado de vídeos.

BLOQUE: HABILIDADES XIMNÁSTICO-ACROBÁTICA falta de asistencia a máis de dúas prácticas de laboratorio deste bloque (independentemente da súa xustificación), supón ademais a realización dun exame práctico de ensino metodolóxica dos elementos acrobáticos aos que non se asistiu.

BLOQUE: HABILIDADES RÍTMICO-EXPRESIVAS Debido ao carácter de avaliación continua, a NON asistencia ás sesións prácticas non dará dereito a realizar a coreografía en grupo. No caso de que isto suceda, a avaliación dos contidos prácticos realizarase mediante a avaliación de exercicios ximnásticos en vídeo. Do consinto modo, si unha persoa atópase incapacitada temporalmente para a realización das probas prácticas, poderá examinarse mediante a avaliación de exercicios ximnásticos en vídeo.

CONVOCATORIA EXTRAORDINARIA (xuño-xullo) Avaliarase mediante o procedemento de avaliación non continúa (gardaranse as cualificacións da avaliación continua da convocatoria de 2º cuadrimestre -maio-xuño).

Publicación das cualificacións e exames oficiais.As cualificacións de cada convocatoria serán publicadas en Moovi, onde se indicarán as datas de revisión dos exames.As datas oficiais dos exames pódense consultar na web da facultade no apartado: Docencia - Exames.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

- Sáez Pastor, F., **Habilidades Gimnástico-Acrobáticas. Método de Enseñanza**, Ed. Esteban Sanz, 2015
- Sáez Pastor, F., **Gimnasia Artística. Los Fundamentos de la Técnica**, Ed. Biblioteca Nueva, 2005
- Knirsch, K., **Manual de Gimnasia Artística**, Ed. Esteban Sanz, 1974
- Etapé, E., López, M. y Grande, I., **Las Habilidades Gimnásticas y Acrobáticas en el Ámbito Escolar**, Ed. Inde, 1999
- Smith, T., **Biomecánica y gimnasia**, Ed. Paidotribo, 1984
- Junyent, V. y Montilla, M., **1023 ejercicios y juegos de equilibrios y acrobacias gimnásticas**, Ed. Paidotribo, 2000
- Vernetta, M.;López, J. y Panadero, F., **Acrosport en la escuela**, Ed. Inde, 2001
- Canalda, A., **Gimnasia rítmica Deportiva. Teoría y práctica**, 1998,

Bibliografía Complementaria

- Gutiérrez, A. y Vernetta, **Gimnasia Aeróbica Deportiva: propuesta de U.D. a través del juego**, Revista Kronos, 2007
- Vernetta, M.; López, J. y Panadero, F., **Unidades Didacticas para secundaria XI. Aprendizaje de las habilidades gimnásticas. Una propuesta a través de minicircuitos**, Ed Inde, 2000
- Vernetta, M.; Gutiérrez, A. y López, J., **El Aeróbic Deportivo en la Educación Física. Iniciación a través del juego**, Revista digital efdeportes, 2009
- Manoni, A., **Biomecánica e dividione strutturale della ginnasia artistica**, Ed. Societá Stampa Sportica, 1993
- Smoleusky. Gasverdousky, **Tratado General de Gimnasia Artística Deportiva**, Ed. Paidotribo, 1993
- Bourgeois, M., **Didáctica de la Gimnasia**, Ed. Biblioteca Nueva, 1999
- Sáez, P. y Gutiérrez, A., **La génesis de las rotaciones gimnásticas I, VI,12(4-11)**, 2007
- Sáez, P. y Gutiérrez, A., **La genesis de las rotaciones gimnásticas II. Rotaciones generadas en vuelo., VII,13(52-62)**, 2008
- Fernández Rodríguez, R., **Efecto comparativo de diferentes minicircuitos en el aprendizaje de habilidades gimnásticas aeróbicas**, Universidade Vigo, 2012
- Abeal Filgueira, R., **Influencia del feedback audiovisual en la autoevaluación de la gimnasia acrobática en el ámbito escolar**, Universidade Vigo, 2015
- Reguera López de la Osa, X., **Diseño y evaluación de un programa de gimnasia acrobática para la mejora de las habilidades sociales y personales en educación secundaria**, Universidade Vigo, 2018
- Cassagne, M., **Gymnastique Rythmique Sportive**, 1990
- Martínez, A. y Díaz, M.P., **Las actividades gimnásticas como recurso para el desarrollo de la creatividad motriz**, 2002
- Lisitskaya, T., **Gimnasia Rítmica. Deporte y entrenamiento**, 1995
- Martínez, A., **La gimnasia rítmica. Un planteamiento educativo motriz**, 1992

Recomendacións

Materias que se recomenda cursar simultaneamente

Expresión corporal e danza/P02G051V01208

Outros comentarios

1. Cada semana, o estudiantado ten en Moovi os contidos que se impartirán na materia, así como o material (apuntamentos, lecturas, vídeos, etc.) para traballar estes contidos. Para un maior aproveitamento das clases teóricas e prácticas, recoméndase facer uso deste material antes de asistir a devanditas clases.
2. Formalizar na primeira semana os grupos en Moovi (5/8) para a realización dos traballos da materia.
3. Estudiar e traballar a materia de forma continuada.
4. Expor ás profesoras da materia todas as preguntas/consultas que consideren necesarias referida ao temario, prácticas, traballos, etc.
5. Comunicar ás profesoras as suxestións de mellora da materia.
6. Na primeira semana da materia daranse as directrices de como se deben realizar os distintos traballos. Por tanto, recoméndase a asistencia á clase teórica.

DATOS IDENTIFICATIVOS**Expresión corporal e danza**

Materia	Expresión corporal e danza			
Código	P02G051V01208			
Titulación	Grao en Ciencias da Actividade Física e do Deporte			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	6	OB	2	2c
Lingua de impartición	Castelán			
Departamento	Didácticas especiais			
Coordinador/a	Fernández Villarino, María de los Ángeles			
Profesorado	Fernández Villarino, María de los Ángeles Freire Maceiras, Rebeca Maria			
Correo-e	marianfv@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral				

Resultados de Formación e Aprendizaxe

Código				
B1	1.1 Comprender, elaborar e saber aplicar os procedementos, estratexias, actividades, recursos, técnicas e métodos que interveñen no proceso de enseñanza-aprendizaxe con eficiencia, desenvolvendo todo o curso da acción en todos os sectores de intervención profesional de actividade física e deporte (enseñanza formal e informal físico-deportiva; adestramento físico e deportivo; exercicio físico para a saúde; dirección de actividade física e deporte).			
C1	1.1 Comprender, elaborar e saber aplicar os procedementos, estratexias, actividades, recursos, técnicas e métodos que interveñen no proceso de enseñanza-aprendizaxe con eficiencia, desenvolvendo todo o curso da acción en todos os sectores de intervención profesional de actividade física e deporte (enseñanza formal e informal físico-deportiva; adestramento físico e deportivo; exercicio físico para a saúde; dirección de actividade física e deporte).			
C2	1.2 Diseñar e aplicar o proceso metodolóxico composto pola observación, reflexión, análise, diagnóstico, execución, avaliación técnico-científica e/ou divulgación en distintos contextos e en todos os sectores da intervención profesional na actividade física e o deporte.			
C4	1.4. Adaptar a intervención educativa ás características e necesidades individuais de toda a poboación e facendo fincapé en poboacións de carácter especial como: escolares, maiores (maiores), persoas con mobilidade reducida e persoas con patoloxías, problemas de saúde ou similares (diagnosticados e/ou similares). prescrito por un médico), tendo en conta o xénero e a diversidade.			
C5	2.1 Saber orientar, diseñar, aplicar e avaliar técnico-científicamente exercicio físico e condición física nun nivel avanzado, baseado na evidencia científica, en diferentes ámbitos, contextos e tipos de actividades para toda a poboación e con énfasis nas poboacións de carácter especial como son: persoas maiores (terceira idade), escolares, persoas con discapacidade e persoas con patoloxías, problemas de saúde ou asimilados (diagnosticadas e/ou prescritas por un médico), atendendo ao xénero e á diversidade.			
C11	3.1 Analizar, identificar, diagnosticar, promover, orientar e avaliar estratexias, accións e actividades que favorezan a adhesión a un estilo de vida activo e a participación e a práctica regular e saudable da actividade física e do deporte e do exercicio físico de forma adecuada, eficiente e segura por parte dos cidadáns. co fin de mellorar a súa saúde global, benestar e calidade de vida, e facendo fincapé en poboacións especiais como: persoas maiores (maiores), escolares, persoas con discapacidade e persoas con patoloxías, de saúde ou asimiladas (diagnosticadas e/ou prescritas). por un médico) tendo en conta o xénero e a diversidade.			
C12	3.2 Saber promover, asesorar, diseñar, aplicar e avaliar técnico-científicamente programas de actividade física, exercicio físico e deportes axeitados e variados, adaptados ás necesidades, demandas e características individuais e grupais de toda a poboación, facendo fincapé nas persoas maiores. persoas maiores), o xénero feminino e diversidade, escolares, persoas con discapacidade e persoas con patoloxías, problemas de saúde ou similares (diagnosticadas e/ou prescritas por un médico).			
C16	4.3 Desenvolver e poñer en práctica a avaliación técnico-científica dos elementos, métodos, procedementos, actividades, recursos e técnicas que conforman as manifestacións do movemento e dos procesos de condición física e exercicio físico; tendo en conta o desenvolvemento, as características, as necesidades e o contexto dos individuos, os distintos tipos de poboación e os espazos onde se realiza a actividade física e o deporte; nos distintos sectores da intervención profesional e con énfase en poboacións de carácter especial.			
D1	1.1. Comprender, elaborar y saber aplicar los procedimientos, estrategias, actividades, recursos, técnicas y métodos que intervienen en el proceso de enseñanza-aprendizaje con eficiencia, desarrollando todo el curso de la acción en todos los sectores de intervención profesional de actividad física y deporte (enseñanza formal e informal físico-deportiva; entrenamiento físico y deportivo; ejercicio físico para la salud; dirección de actividad física y deporte).			
D2	1.2. Diseñar y aplicar el proceso metodológico integrado por la observación, reflexión, análisis, diagnóstico, ejecución, evaluación técnico-científica y/o difusión en diferentes contextos y en todos los sectores de intervención profesional de la actividad física y del deporte.			

- D4 1.4. Adaptar a intervención educativa ás características e necesidades individuais de toda a poboación e facendo fincapé en poboacións de carácter especial como: escolares, maiores (maiores), persoas con mobilidade reducida e persoas con patoloxías, problemas de saúde ou similares (diagnosticados e/ou similares). prescrito por un médico), tendo en conta o xénero e a diversidade.
- D5 2.1 Saber orientar, deseñar, aplicar e avaliar técnico-científicamente exercicio físico e condición física nun nivel avanzado, baseado na evidencia científica, en diferentes ámbitos, contextos e tipos de actividades para toda a poboación e con énfasis nas poboacións de carácter especial como son: persoas maiores (terceira idade), escolares, persoas con discapacidade e persoas con patologías, problemas de saúde ou asimilados (diagnosticadas e/ou prescritas por un médico), atendendo ao xénero e á diversidade.
- D11 3.1 Analizar, identificar, diagnosticar, promover, orientar e avaliar estratexias, accións e actividades que favorezan a adhesión a un estilo de vida activo e a participación e a práctica regular e saudable da actividade física e do deporte e do exercicio físico de forma adecuada, eficiente e segura por parte dos cidadáns. co fin de mellorar a súa saúde global, benestar e calidade de vida, e facendo fincapé en poboacións especiais como: persoas maiores (maiores), escolares, persoas con discapacidade e persoas con patoloxías, de saúde ou asimiladas (diagnosticadas e/ou prescritas). por un médico) tendo en conta o xénero e a diversidade.
- D12 3.2 Saber promover, asesorar, deseñar, aplicar e avaliar técnico-científicamente programas de actividade física, exercicio físico e deportes axeitados e variados, adaptados ás necesidades, demandas e características individuais e grupais de toda a poboación, facendo fincapé nas persoas maiores. persoas maiores), o xénero feminino e diversidade, escolares, persoas con discapacidade e persoas con patoloxías, problemas de saúde ou similares (diagnosticadas e/ou prescritas por un médico).
- D16 4.1 Desenvolver con fluidez procedementos e protocolos para resolver problemas non estruturados, imprevisibles e cada vez máis complexos, articulando e despregando un dominio dos elementos, métodos, procesos, actividades, recursos e técnicas que conforman as habilidades motrices básicas, as actividades físicas, as habilidades deportivas, o xogo, a expresión expresiva. actividades corporales e de danza, e actividades na natureza de forma adecuada, eficiente, sistemática, variada e metodoloxicamente integrada para toda a poboación e con énfase en poboacións de carácter especial como: persoas maiores (maiores), escolares, persoas con discapacidade e persoas con patoloxías, problemas de saúde ou asimilados (diagnosticados e/ou prescritos por un médico), tendo en conta o xénero e a diversidade e en calquera sector de intervención profesional da actividade física e do deporte (educación física formal e informal- deporte; formación física e deportiva). ; exercicio físico para a saúde; dirección de actividade física e deporte).
- D17 4.2 Desenvolver con fluidez procedementos e protocolos para resolver problemas non estruturados, impredecibles e cada vez máis complexos, articulando e despregando un dominio dos elementos, métodos, procedementos, actividades, recursos, técnicas e procesos propios da condición física e do exercicio físico de forma adecuada, eficiente e sistemática. , variada e metodoloxicamente integrada para toda a poboación e con énfase en poboacións de carácter especial como: persoas maiores (maiores), escolares, persoas con discapacidade e persoas con patoloxías, problemas de saúde ou similares (diagnosticados e/ou prescritos por un médico).), tendo en conta o xénero e a diversidade e en calquera sector de intervención profesional da actividade física e do deporte.
- D18 4.3 Desenvolver e poñer en práctica a avaliación técnico-científica dos elementos, métodos, procedementos, actividades, recursos e técnicas que conforman as manifestacións do movemento e dos procesos de condición física e exercicio físico; tendo en conta o desenvolvemento, as características, as necesidades e o contexto dos individuos, os distintos tipos de poboación e os espazos onde se realiza a actividade física e o deporte; nos distintos sectores da intervención profesional e con énfase en poboacións de carácter especial.

Resultados previstos na materia

Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe		
Comprender, elaborar e saber aplicar os procedementos, estratexias, actividades, recursos, técnicas e métodos que interveñen no proceso de enseñanza-aprendizaxe con eficiencia, desenvolvendo todo o curso da acción en todos os sectores de intervención profesional de actividade física e deporte (enseñanza formal e informal físico-deportiva; adestramento físico e deportivo; exercicio físico para a saúde; dirección de actividade física e deporte).	B1	C1	D1
Deseñar e aplicar o proceso metodolóxico composto pola observación, reflexión, análise, diagnóstico, execución, avaliación técnico-científica e/ou divulgación en distintos contextos e en todos os sectores da intervención profesional na actividade física e o deporte.		C2	D2
Adaptar a intervención educativa ás características e necesidades individuais de toda a poboación e facendo fincapé en poboacións de carácter especial como: escolares, maiores (maiores), persoas con mobilidade reducida e persoas con patoloxías, problemas de saúde ou similares (diagnosticados e/ou similares). prescrito por un médico), tendo en conta o xénero e a diversidade.		C4	D4
Saber orientar, deseñar, aplicar e avaliar técnico-científicamente exercicio físico e condición física nun nivel avanzado, baseado na evidencia científica, en diferentes ámbitos, contextos e tipos de actividades para toda a poboación e con énfasis nas poboacións de carácter especial como son: persoas maiores (terceira idade), escolares, persoas con discapacidade e persoas con patologías, problemas de saúde ou asimilados (diagnosticadas e/ou prescritas por un médico), atendendo ao xénero e á diversidade.		C5	D5

Analizar, identificar, diagnosticar, promover, orientar e avaliar estratexias, accións e actividades que favorezan a adhesión a un estilo de vida activo e a participación e a práctica regular e saudable da actividade física e do deporte e do exercicio físico de forma adecuada, eficiente e segura por parte dos cidadáns. co fin de mellorar a súa saúde global, benestar e calidade de vida, e facendo fincapé en poboacións especiais como: persoas maiores (maiores), escolares, persoas con discapacidade e persoas con patoloxías, de saúde ou asimiladas (diagnosticadas e/ou prescritas). por un médico) tendo en conta o xénero e a diversidade.	C11	D11
Saber promover, asesorar, deseñar, aplicar e avaliar técnico-científicamente programas de actividade física, exercicio físico e deportes axeitados e variados, adaptados ás necesidades, demandas e características individuais e grupais de toda a poboación, facendo fincapé nas persoas maiores. persoas maiores), o xénero feminino e diversidade, escolares, persoas con discapacidade e persoas con patoloxías, problemas de saúde ou similares (diagnosticadas e/ou prescritas por un médico).	C12	D12
Desenvolver con fluidez procedementos e protocolos para resolver problemas non estruturados, imprevisibles e cada vez máis complexos, articulando e despregando un dominio dos elementos, métodos, procesos, actividades, recursos e técnicas que conforman as habilidades motrices básicas, as actividades físicas, as habilidades deportivas, o xogo, a expresión expresiva. actividades corporales e de danza, e actividades na natureza de forma adecuada, eficiente, sistemática, variada e metodoloxicamente integrada para toda a poboación e con énfase en poboacións de carácter especial como: persoas maiores (maiores), escolares, persoas con discapacidade e persoas con patoloxías, problemas de saúde ou asimilados (diagnosticados e/ou prescritos por un médico), tendo en conta o xénero e a diversidade e en calquera sector de intervención profesional da actividade física e do deporte (educación física formal e informal-deporte; formación física e deportiva). ; exercicio físico para a saúde; dirección de actividade física e deporte).		D16
Desenvolver con fluidez procedementos e protocolos para resolver problemas non estruturados, imprevisibles e cada vez máis complexos, articulando e despregando un dominio dos elementos, métodos, procedementos, actividades, recursos, técnicas e procesos propios da condición física e do exercicio físico de forma adecuada, eficiente e sistemática. , variada e metodoloxicamente integrada para toda a poboación e con énfase en poboacións de carácter especial como: persoas maiores (maiores), escolares, persoas con discapacidade e persoas con patoloxías, problemas de saúde ou similares (diagnosticados e/ou prescritos por un médico).), tendo en conta o xénero e a diversidade e en calquera sector de intervención profesional da actividade física e do deporte.		D17
Desenvolver e poñer en práctica a avaliación técnico-científica dos elementos, métodos, procedementos, actividades, recursos e técnicas que conforman as manifestacións do movemento e dos procesos de condición física e exercicio físico; tendo en conta o desenvolvemento, as características, as necesidades e o contexto dos individuos, os distintos tipos de poboación e os espazos onde se realiza a actividade física e o deporte; nos distintos sectores da intervención profesional e con énfase en poboacións de carácter especial.	C16	D18

Contidos

Tema	
1. Fundamentos da Expresión Corporal e a Danza	1.1. Definición 1.2. Relación 1.3. Vinculación co contexto educativo
2. Linguaxe corporal, comunicación e expresión	2.1. Elementos da Linguaxe corporal
3. Compoñentes e dimensións de movemento expresivo e creativo	3.1. Tipos de movemento 3.2. Movemento expresivo 3.3. Compoñentes do movemento expresivo 3.4. Dimensións do movemento expresivo
4. A Danza como técnica da Expresión Corporal	4.1. Definición 4.2. Características 4.3. A danza no contexto educativo
5. O proceso de construción coreográfico, creativo e artístico	5.1. Fases 5.1.1. Exploración 5.1.2. Composición 5.1.3. Apreciación Crítica 5.2. Pautas Didácticas
6. Aspectos metodolóxico-didácticos da Expresión Corporal e da Danza	6.1. Presupostos teóricos da Expresión Corporal e da Danza 6.2. Didáctica da Expresión Corporal 6.3. Didáctica da Danza

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Lección maxistral	22	30	52
Resolución de problemas	5	13	18

Prácticas de laboratorio	30	30	60
Traballo	7	7	14
Presentación	2	2	4
Resolución de problemas e/ou exercicios	1	1	2

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Lección maxistral	Contidos expositivos en aula de grupo A.
Resolución de problemas	Tarefas específicas sobre os contidos e que se resolverán no tempo dos grupos A, a través da plataforma Moovi
Prácticas de laboratorio	Vivenciación dos contidos prácticos e desenvolvemento de traballo compositivo

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Prácticas de laboratorio	O traballo dos grupos B será dirixido e supervisado polo profesorado, ben cando se traballe de maneira dirixida, ben ao longo do proceso compositivo
Probas	Descrición
Traballo	A realización das propostas de traballo do grupo A, será supervisada polo profesorado unha vez finalice cada un dos temas de contido, durante o tempo de grupo A. De maneira específica, cada grupo de traballo poderá solicitar as titorías que considere oportunas e que serán atendidas polas profesoras da materia, ben presencialmente, ben telemáticamente.
Presentación	Para a presentación e defensa, tanto da proposta práctica como da teórica, o alumnado recibirá supervisión por parte do profesorado durante as sesións presenciais. De maneira específica e baixo solicitude, poderá revisalo coas profesoras da materia.

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Resultados de Formación e Aprendizaxe
Lección maxistral	Realización dun mapa conceptual cos contidos destacados de cada un dos temas desenvolvidos	40	B1 C1 D1 C5 D5 C12 D12 D16 D17
Resolución de problemas	Ao longo da materia realizaranse traballos de reflexión sobre documentos escritos nas sesións teóricas	10	C4 D4 D16 D18
Prácticas de laboratorio	Valorarase a participación activa do alumnado nas sesións prácticas. Do mesmo xeito a participación no día da danza	10	C11 D11
Traballo	Desenvolvemento dunha composición *coreográfica na que se poña en evidencia o control e dominio dos contidos prácticos. Terase en conta o proceso como o resultado final da composición. O peso que, cada unha destas partes, terá na valoración final desta metodoloxía/proba será: - Proceso: 80% - Resultado Final: 20%	40	C2 D2 C5 D5 C11 D11 C12 D12 D17

Outros comentarios sobre a Avaliación

Para poder superar a materia, será necesario que se alcance, polo menos, o 50% da cualificación do mapa conceptual e da composición coreográfica. No caso das tarefas de reflexión, así como da participación no día da danza, terán un valor sumativo, e non será necesario alcanzar un mínimo para poder contribuir á cualificación final da materia. A cualificación final da materia, será o resultado da suma da cualificación parcial obtida en cada apartado. Cando o alumnado necesite máis dunha edición para superar a materia, as probas superadas manteranse na segunda edición e só terán que concorrer con aquelas partes que non foron superadas. No caso de edicións posteriores, o estudiantado deberá concorrer con todos os apartados da avaliación. É dicir, non se gardarán notas parciais para anos posteriores. No caso de que o alumnado por circunstancia temporal ou permanente, non poidese desenvolver a composición coreográfica. A avaliación deste apartado substituirase pola análise crítico dunha composición artística seleccionada polo profesorado.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Sefchovich, G., **Expresión corporal y creatividad**, 2005

Learreta Ramos, B.; Ruano Arriaga, K. y Sierra Zamorano, M.A., **Didáctica de la expresión corporal: talleres monográficos**, 2006

Motos Teruel, T., **Prácticas de la expresión corporal**, 2007

Chazín, S.M., **Juegos de expresión corporal para niños**, 2007

Montesinos Ayala, D., **La expresión corporal. Su enseñanza por el método natural evolutivo**, 2004

Revista Tandem, **Monografía: La expresión Corporal en el escenario virtual**, 79, 2023

Bibliografía Complementaria

Martínez López, E., **Ritmo y expresión corporal mediante coreografías**, 2006

Trias, N.; Pérez, S. y Araújo, J., **Juegos de música y expresión corporal**, 2007

Castañer, M.; Grasso, A.; López Villar, C.; MAtéu, M.; Motos, T.; Sánchez, R., **La inteligencia Corporal en la Escuela. Análisis y Propuestas**, 2006

Revista Tandem, **La expresión corporal y el desarrollo de competencias transversales en la formación del profesorado de Educación Física**, 47, 2015

Recomendaciones
